Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0146

Perusoikeuksien tilanne Euroopan unionissa vuosina 2024 ja 2025

Euroopan parlamentin päätöslauselma 29. huhtikuuta 2026 perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuosina 2024 ja 2025 (2025/2135(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU),

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT),

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ’perusoikeuskirja’,

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön,

– ottaa huomioon naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1385[1],

– ottaa huomioon rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU[2], jäljempänä ’uhrien oikeuksia koskeva direktiivi’, sekä 12. heinäkuuta 2023 annetun komission ehdotuksen uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamisesta (COM(2023)0424) sekä toimielinten välisten neuvottelujen tuloksena aikaansaadun alustavaa yhteisymmärrystä koskevan ratkaisun,

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin korruption torjunnasta sekä neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina

---

1 EUVL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

2 EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 muuttamisesta,

– ottaa huomioon mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta 11. huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1083 (eurooppalainen medianvapaussäädös)[3],

– ottaa huomioon julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) 11. huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1069[4] (SLAPP-kannedirektiivi),

– ottaa huomioon 27. huhtikuuta 2022 annetun komission suosituksen (EU) 2022/758 julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”)[5].

– ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092[6] (ehdollisuusasetus),

– ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus)[7],

– ottaa huomioon rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS[8],

---

3 EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.
4 EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj.
5 EUVL L 138, 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.
6 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
7 EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
8 EUVL L 328, 6.12.2008, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.

– ottaa huomioon 2. heinäkuuta 2008 annetun komission ehdotuksen neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (COM(2008)0426) (horisontaalinen syrjinnän vastainen direktiivi), jonka komissio vahvisti uudelleen heinäkuussa 2025 ehdotuksen peruuttamisesta aiemmin antamansa ilmoituksen jälkeen; panee merkille ehdotuksen olevan käsiteltävänä neuvostossa,

– ottaa huomioon rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29. kesäkuuta 2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY[9] (rotusyrjintädirektiivi),

– ottaa huomioon hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevan EU:n strategian 2020–2025 (COM(2020)0698), sukupuolten tasa-arvostrategian 2020–2025 (COM(2020)0152), vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 (COM(2021)0101), EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman 2020–2025 (COM(2020)0565), romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen 2020–2030 (COM(2020)0620) ja komission ilmoituksen niiden päivittämisestä ja vahvistamisesta,

– ottaa huomioon uuden EU:n sateenkaaristrategian 2026–2030,

– ottaa huomioon strategian perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa (COM(2020)0711) ja komission vuosikertomukset, erityisesti EU:n perusoikeuskirjan soveltamista koskevan kertomuksen vuodelta 2024 – Rahoitus perusoikeuksien edistämiseksi, suojelemiseksi ja täytäntöönpanemiseksi (COM(2024)0456),

– ottaa huomioon EU:n strategian antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi (2021−2030) (COM(2021)0615)

– ottaa huomioon uuden EU:n rasisminvastaisen strategian 2026–2030,

– ottaa huomioon 24. heinäkuuta 2024 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2024 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2024)0800) ja 8. heinäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2025 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2025)0900) sekä siihen liitetyt 27 maakohtaista lukua,

– ottaa huomioon 7. maaliskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma” (COM(2025)0097), jossa

---

9 EUVL L 180, 19.7.2000, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

hahmotellaan pitkän aikavälin näkemys sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi,

– ottaa huomioon YK:n yleissopimukset ja sopimukset ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta, erityisesti ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen, YK:n yleisen määräaikaisarvioinnin yhteydessä annetut suositukset ja raportit sekä YK:n sopimuselinten oikeuskäytännön ja YK:n ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyt, myös uskonnon- ja vakaumuksenvapautta käsittelevän YK:n erityisraportoijan toimeksiannon (A/HRC/RES/49/5),

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean 11. tammikuuta 2006 Euroopan neuvoston jäsenvaltioille antaman suosituksen Rec(2006)2 Euroopan vankilasäännöistä,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi perustaman eurooppalaisen komitean huhtikuussa 2025 julkaiseman 34. raportin,

– ottaa huomioon vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen, jäljempänä ’vammaisyleissopimus’, jonka EU ratifioi 23. joulukuuta 2010 ja jonka osapuolia kaikki jäsenvaltiot ovat, vammaisyleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, jonka 22 jäsenvaltiota on ratifioinut, sekä vammaisyleissopimusta koskevat yleiskommentit ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean päätelmät,

– ottaa huomioon YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteet,

– ottaa huomioon Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston, vähemmistövaltuutetun, mediavaltuutetun ja muiden elinten suositukset ja raportit,

– ottaa huomioon yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus),

– ottaa huomioon tutkintavankeutta koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön, mukaan lukien tutkintavankeutta koskevan oikeuskäytännön, kuten asiat Letellier v. Ranska (1991), Ilijkov v. Bulgaria (2001) ja Buzadji v. Moldova (2016), sekä ministerikomitean vuosittaiset kertomukset niiden täytäntöönpanon valvonnasta,

– ottaa huomioon korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen (UNCAC),

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston ja erityisesti Venetsian komission, Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI), naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmän (Grevio), lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO), syrjimättömyyttä, monimuotoisuutta ja osallisuutta käsittelevän ohjauskomitean, parlamentaarisen yleiskokouksen, Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean ja muiden Euroopan neuvoston elinten suositukset, lausunnot, raportit ja päätöslauselmat,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun julkilausumat, suositukset, raportit ja maakohtaiset vierailut, mukaan lukien hänen laatimansa 4. syyskuuta 2025 julkaistu raportti ”Externalised asylum and migration policies and human rights law”,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston foorumin journalismin suojelun ja toimittajien turvallisuuden edistämiseksi,

– ottaa huomioon naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen eli Istanbulin yleissopimuksen, jonka Euroopan unioni ratifioi 28. kesäkuuta 2023,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston Euroopan sosiaalisen peruskirjan,

– ottaa huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sen toimintasuunnitelman,

– ottaa huomioon Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä selvittävän tutkintavaliokunnan asettamisesta ja sen toimivallan, jäsenmäärän ja toimikauden keston määrittelystä 10. maaliskuuta 2022 antamansa päätöksen (EU) 2022/480[10], Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä käsittelevän valiokunnan (PEGA) työn perusteella antamansa päätöslauselmat ja suositukset sekä erityisesti epäilyjä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta hallinnollisesta epäkohdasta Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käytön yhteydessä koskevan tutkinnan johdosta 15. kesäkuuta 2023 antamansa suosituksen neuvostolle ja komissiolle[11],

– ottaa huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) kertomukset, lausunnot ja suositukset,

---

10 EUVL L 98, 25.3.2022, s. 72, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/480/oj.

11 EUVL C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

– ottaa huomioon EU:n perusoikeusviraston raportit, kyselyt ja lausunnot, erityisesti sen perusoikeusraportin vuodelta 2024 ja perusoikeusraportin vuodelta 2025,

– ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa,

– ottaa huomioon komission oikeusvaltiokertomuksista antamansa päätöslauselmat,

– ottaa huomioon tietyistä jäsenvaltioista antamansa päätöslauselmat,

– ottaa huomioon 8. helmikuuta 2024 antamansa päätöslauselman hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevan EU:n strategian 2020–2025 täytäntöönpanosta[12],

– ottaa huomioon 13. joulukuuta 2022 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Tavoitteena yhdenvertaiset oikeudet vammaisille henkilöille”[13],

– ottaa huomioon 10. marraskuuta 2022 antamansa päätöslauselman rodullisesta oikeudenmukaisuudesta, syrjimättömyydestä ja rasismintorjunnasta EU:ssa[14],

– ottaa huomioon 8. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta Euroopassa[15],

– ottaa huomioon 14. joulukuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan torjumisesta: verkkoväkivalta[16],

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan määrittelemisestä uudeksi rikollisuuden alaksi, joka mainitaan SEUT 83 artiklan 1 kohdassa[17], ja 18. tammikuuta 2024 antamansa päätöslauselman EU-rikosten luettelon laajentamisesta kattamaan vihapuheen ja viharikokset[18],

---

12 EUVL C, C/2024/6340, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6340/oj.
13 EUVL C 177, 17.5.2023, s. 13.
14 EUVL C 161, 5.5.2023, s. 10.
15 EUVL C 347, 9.9.2022, s. 2.
16 EUVL C 251, 30.6.2022, s. 2.
17 EUVL C 117, 11.3.2022, s. 88.
18 EUVL C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

– ottaa huomioon 7. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta[19],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A10-0042/2026),

A. ottaa huomioon, että useissa jäsenvaltioissa on havaittavissa demokratian taantumista ja että eräillä jäsenvaltioilla on demokraattisiin normeihin vaikuttavia haasteita; toteaa, että oikeusvaltion heikentyminen, oikeuslaitoksen riippumattomuuden puute, korruption vastaisten toimien ja perusoikeuksien suojelun puute, demokraattisen valvonnan heikkeneminen sekä perustuslain ja perustuslain tasoisten lakien välineellistäminen ovat joitakin tätä kehityssuuntausta leimaavia huolestuttavia piirteitä;

B. ottaa huomioon, että unioni perustuu SEU 2 artiklassa vahvistettuihin yhteisiin arvoihin, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; ottaa huomioon, että nämä ovat perusoikeuskirjassa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa vahvistettuja arvoja; ottaa huomioon, että perusoikeuskirja on osa EU:n primaarioikeutta; toteaa, että näiden arvojen kunnioittaminen on EU:hun liittymisen jälkeen jatkuva kaikkia jäsenvaltioita koskeva velvoite ja ennakkoedellytys kaikkien unionin jäsenyydestä johtuvien perussopimusten mukaisten oikeuksien ja etujen hyödyntämiselle;

C. ottaa huomioon, että demokratia, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet ovat toisiaan vahvistavia arvoja ja niiden heikentäminen on järjestelmätason uhka EU:ssa asuvien ihmisten oikeuksille ja vapauksille; ottaa huomioon, että unionin olemassa oleva oikeusvaltiovälineistö on tärkeä kokonaisuus SEU 2 artiklassa vahvistettujen unionin arvojen ylläpitämiseksi; toteaa, että oikeusvaltiovälineiden kattava ja johdonmukainen täytäntöönpano yhdessä säännöllisen seurannan ja jatkotoimien kanssa on edelleen tarpeen, jotta voidaan vastata tehokkaasti oikeusvaltion liittyviin järjestelmätason haasteisiin EU:ssa ja ehkäistä niitä;

D. toteaa, että unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden tehokas täytäntöönpano on olennainen osa perusoikeuksien turvaamista ja oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämistä unionissa; toteaa, että näiden tuomioiden täytäntöönpanon toistuvat viivästykset tai laiminlyönnit saattavat heikentää luottamusta eurooppalaiseen ihmisoikeusjärjestelmään; toteaa, että asiassa C-769/22, komissio v. Unkari, annettavassa tuomiossa voitaisiin vahvistaa SEU 2 artikla

---

19 EUVL C 395, 29.9.2021, s. 2.

itsenäisenä oikeusperustana, jolloin lujitettaisiin rikkomismenettelyjä tältä osin;

E. ottaa huomioon, että Unkaria vastaan meneillään olevassa SEU 7 artiklan 1 kohdan mukaisessa menettelyssä on edistytty heikosti, mikä korostaa tarvetta nopeuttaa ja vahvistaa nykyisiä prosesseja; katsoo, että on olennaisen tärkeää saavuttaa nopeasti konkreettisia tuloksia, jotta varmistetaan perusoikeuksien suojelu ja unionin uskottavuus sen sitoutumisessa SEU 2 artiklan mukaisiin arvoihin;

F. ottaa huomioon, että korruptio on edelleen vakava huolenaihe, koska se heikentää demokraattista vastuuvelvollisuutta, uhkaa vakavasti hyvää hallintotapaa ja nakertaa kansalaisten luottamusta instituutioihin ja heikentää SEU 2 artiklassa vahvistettuja EU:n arvoja, kuten komission vuotuisissa oikeusvaltiokertomuksissa johdonmukaisesti korostetaan;

G. toteaa, että korruptio liittyy usein demokraattisten instituutioiden rapautumiseen ja järjestäytynyt rikollisuus käyttää sitä hyväkseen soluttautuakseen politiikkaan ja talouteen, vääristääkseen demokraattisia prosesseja ja pestäkseen rikollisin keinoin hankittua rahaa; toteaa, että luottamuksen palauttaminen yhteiskunnan kaikilla tasoilla muun muassa oikeuslaitokseen ja lainvalvontaan edellyttää jatkuvia korruption vastaisia toimia, eettisyyttä poliittiselta johdolta, vakaata riippumatonta valvontaa ja vahvaa sitoutumista avoimuuteen, vastuuvelvollisuuteen ja keskeisten demokraattisten arvojen suojeluun;

H. ottaa huomioon, että järjestäytynyt rikollisuus on vakava uhka perusoikeuksille ja oikeusvaltion toimivuudelle useissa jäsenvaltioissa; ottaa huomioon, että joissakin jäsenvaltioissa saadut kokemukset ovat osoittaneet sellaisten erityisten ennaltaehkäisevien mekanismien tehokkuuden, joilla pyritään estämään järjestäytynyttä rikollisuutta soluttautumasta osaksi julkisia hankintoja ja EU:n varojen hallinnointia velvoittamalla mafian vastaisiin ennakkotarkastuksiin julkisten avustusten ja käyttöoikeuksien saamiseksi; katsoo, että tällaisten ennaltaehkäisevien mekanismien käyttöönotto unionin tasolla auttaisi suojelemaan unionin varojen eheyttä, ylläpitämään järjestäytyneestä rikollisuudesta kärsivien yhteisöjen perusoikeuksia ja vahvistamaan kansalaisten luottamusta julkisiin instituutioihin;

I. ottaa huomioon, että GRECO korosti vuosikertomuksessaan useissa jäsenvaltioissa esiintyviä ongelmia, jotka liittyvät erityisesti lainsäädäntöprosessin avoimuuden, eturistiriitojen ehkäisemistä koskevan vankan kehyksen sekä hallituksen jäsenten ja viranhaltijoiden käytännesääntöjen puuttumiseen, lainsäädäntöuudistuksia koskevien tietojen heikkoon saatavuuteen sekä siihen, ettei lainvalvontavirastojen sisäisiä korruption vastaisia ja lahjomattomuutta koskevia kehyksiä ole vahvistettu; ottaa huomioon, että GRECO korosti ylimmissä johtotehtävissä toimivia

henkilöitä ja lainvalvontaviranomaisia koskevassa tutkimuksessaan, että hallitusten ylimpien johtohenkilöiden lahjomattomuustarkastusten puuttuminen ja lainvalvontahenkilöstön rekrytointiin ja erityisesti ylimmän johdon virkoihin liittyvät urakehitystä koskevat kysymykset ovat edelleen ongelmallisia;

J. toteaa, että väärinkäytösten paljastajia ei suojella riittävästi kaikkialla EU:ssa; ottaa huomioon, että jotkin jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet väärinkäytösten paljastajia koskevaa direktiiviä[2021] kaikilta osin tai asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään; ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin määräsi vuosina 2024 ja 2025 kuudelle jäsenvaltioille[22] seuraamuksia sen vuoksi, etteivät ne olleet saattaneet väärinkäytösten paljastajia koskevaa direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään; toteaa, että väärinkäytösten paljastajilla on keskeinen rooli väärinkäytösten havaitsemisessa ja niistä ilmoittamisessa sekä demokraattisen vastuuvelvollisuuden ja avoimuuden vahvistamisessa ja että heidän suojelunsa olisi varmistettava ja sitä olisi edistettävä;

K. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä korostetaan, että tutkintavankeuden on pysyttävä poikkeuksellisena toimenpiteenä, jota sovelletaan ainoastaan silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä ja sillä on asianmukaiset ja riittävät perusteet; toteaa, että tutkintavankeuden käyttäminen väärin heikentää oikeutta vapauteen, syyttömyysolettamaa ja oikeusjärjestelmien yleistä oikeudenmukaisuutta;

L. ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden vapaus on edelleen uhattuna useissa EU:n jäsenvaltioissa, mikä käy ilmi Euroopan komission viimeisimmästä oikeusvaltiokertomuksesta, jossa annetaan useille jäsenvaltioille suosituksia tiedotusvälineiden riippumattomuuteen, poliittiseen painostukseen ja lehdistönvapauteen kohdistuviin jatkuviin hyökkäyksiin, mukaan lukien SLAPP-kanteet, liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi;

M. ottaa huomioon, että myös tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline osoittaa toimittajien työolojen huonontuneen muun muassa väkivallan, häirinnän ja pelottelun, tiedotusvälineiden

---

20 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23. lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

21 https://commission.europa.eu/document/download/7cc63350-88c9-4c0b-a46e-04fc11e673e7_en?filename=COM_2024_269_1_EN_ACT_part1_v6.pdf.

22 Tšekki, Saksa, Viro, Luxemburg, Unkari ja Puola; unionin tuomioistuimen tuomiot, asia C-147/23, komissio v. Puola; asia C-149/23, komissio v. Saksa; asia C-150/23, komissio v. Luxemburg; asia C-152/23, komissio v. Tšekin tasavalta; asia C-154/23 komissio v. Viro; ja asia C-155/23, komissio v. Unkari.

omistuksen keskittymisen sekä digitaalisten alustojen ja budjettirajoitteiden vaikutuksen vuoksi; toteaa, että tarvitaan vielä lisää suojatoimia, kuten riippumattomia sääntelyviranomaisia, tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyttä, suojaa poliittista puuttumista vastaan sekä toimittajien tiedonsaannin ja turvallisuuden parantamista;

N. ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston lehdistönvapautta Euroopassa koskeva vuosittainen arviointi vuodelta 2025 osoittaa, että tiedotusvälineiden ohjailu, puutteet julkisen palvelun median riippumattomuudessa ja tekoälyn tuottamat disinformaatiokampanjat ovat kasvavia uhkia kaikkialla EU:ssa ja että tämä on suora uhka demokratialle[23]; ottaa huomioon, että lehdistönvapauden säilyttäminen ja sen varmistaminen, että kansalaisten saatavilla on riippumatonta ja laadukasta journalismia, on yksi demokraattisen yhteiskunnan keskeisistä pilareista; ottaa huomioon, että strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet uhkaavat edelleen tiedotusvälineiden vapautta; toteaa, että SLAPP-kannedirektiivissä vahvistetut suojatoimet olisi ulotettava koskemaan kansallisia ja rikosoikeudellisia asioita; ottaa huomioon, että eurooppalainen medianvapaussäädös tuli kaikilta osin voimaan 8. elokuuta 2025; ottaa huomioon, että useissa jäsenvaltioissa toimittajiin ja media-alan työntekijöihin on kohdistettu poliittisia mustamaalauskampanjoita, julkista panettelua ja masinoituja yrityksiä saattaa heidän työnsä huonoon valoon ja että niihin liittyy usein perusteettomia kanteita sekä uhkailua, painostusta, kiusaamista ja väkivaltaa, jotka luovat kansalaisten tiedonsaantioikeutta heikentävän pelon ja itsesensuurin ilmapiirin;

O. ottaa huomioon, että jotkut toimittajat ja media-alan työntekijät kärsivät useissa maissa epävarmoista työoloista, resurssien puutteesta ja turvattomasta ympäristöstä, johon liittyy myös yhä useammin kiusaamista ja oikeudellisia haasteita ja että he kohtaavat myös muita haasteita, muun muassa pelottelua, oikeustoimilla uhkailua, poliittista puuttumista, luotettavan rahoituksen niukkuutta ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden heikkenemistä; ottaa huomioon, että moniin toimittajiin kohdistuu uhkia, hyökkäyksiä ja pelottelua heidän tutkimustensa aikana ja että jotkut joutuvat elämään poliisin suojeluksessa jatkuvien tappouhkausten vuoksi; toteaa, että tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen MPM 2024 -raportin mukaan journalistisen työn epävarmuus on vaikuttanut suoraan uutisoinnin riippumattomuuteen ja laatuun kaikkialla Euroopassa; katsoo, että toimittajien ja media-alan ammattilaisten on voitava nauttia oikeuksistaan ja hoitaa tehtävänsä perusteella heille kuuluvat velvollisuutensa;

---

23 https://edoc.coe.int/en/media/12123-europe-press-freedom-report-2024-confronting-political-pressure-disinformation-and-the-erosion-of-media-independence.html#.

P. toteaa, että disinformaatio on usein osa laajempia hybridiuhkia, joiden tarkoituksena on heikentää tai vahingoittaa demokraattisesti valittuja hallituksia, valtioita tai liittoutumia; ottaa huomioon, että väärän tiedon ja disinformaation leviäminen, mukaan lukien valtion tukemat ja koordinoidut verkkokampanjat, edistää polarisoitumista, heikentää luottamusta demokraattisiin instituutioihin, on haitaksi vaaliprosessien eheydelle ja julkiselle keskustelulle, uhkaa keskeisiä vaaliperiaatteita, kuten äänestäjien vapautta muodostaa mielipiteensä, avoimuutta, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja oikeudenmukaisuutta, ja toteaa, että tämä ilmiö vahvistuu, sillä sosiaalisen median ja digitaalisten alustojen lisääntymisen myötä väärän ja manipuloivan sisällön levittäminen vain kiihtyy;

Q. ottaa huomioon, että algoritmien avulla tapahtuva manipulointi muokkaa yhä enemmän yleistä mielipidettä vahvistamalla valheellisia tai ääriajattelun mukaisia narratiiveja; ottaa huomioon, että sisällön moderointia koskevien toimintaperiaatteiden ja täytäntöönpanokäytäntöjen muutokset tietyillä merkittävillä alustoilla ovat syventäneet tätä suuntausta ja herättäneet huolta haitallisen sisällön ja verkkomanipuloinnin lisääntymisestä; toteaa, että komissio on käynnistänyt digipalvelusäädöksen[24] nojalla tutkimuksia useista alustoista, koska ne eivät ole torjuneet disinformaatiota eivätkä suojelleet käyttäjiä;

R. ottaa huomioon, että haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät ovat verkossa erityisen alttiita kohdennetulle manipuloinnille ja haitallisille narratiiveille samalla, kun heidän medialukutaitonsa on rajallinen; ottaa huomioon, että nuoret ovat edelleen erityisen alttiita algoritmien vinoumille ja propagandalle, koska heillä ei ole riittäviä digilukutaitovälineitä; toteaa, että digitaalisilla alustoilla voi olla myös myönteinen merkitys tiedon saatavuuden, kansalaisvaikuttamisen, yhteisöjen luomisen, innovoinnin ja perusoikeuksien edistämisen kannalta; ottaa huomioon, että algoritmien vinoumat ja mikrokohdennettuun mainontaan perustuva sosiaalisen median alustojen liiketoimintamalli edistävät ja voimistavat vihapuhetta ja yllyttävät syrjintään, johon kuuluu myös rasismia, naisvihaa ja väkivaltaa;

S. katsoo, että tulevien disinformaation torjuntaa koskevien EU:n aloitteiden, myös eurooppalaisen demokratian kilven, on oltava täysin kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisia;

T. ottaa huomioon, että uudet teknologiat, mukaan lukien tekoälyjärjestelmät, tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia innovointiin, talouskasvuun ja julkisten palvelujen parantamiseen, mutta saattavat myös pahentaa syrjintää ja voimistaa olemassa

---

[24] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065, annettu 19. lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) (EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

olevaa eriarvoisuutta sekä luoda uudenlaisia vinoumia; katsoo, että niiden käyttö saattaa herättää huolta yksityisyydensuojasta ja perusoikeuksista ja että niihin olisi sovellettava tiukkoja suojatoimia ja selkeitä oikeudellisia kehyksiä;

U. ottaa huomioon, että laajeneva mielenterveyskriisi uhkaa lapsia kaikkialla EU:ssa, ja sen taustalla ovat toisaalta vaikutuksiltaan toistaiseksi tuntemattomat algoritmiset tekniikat, jotka pidentävät lasten ruutuaikoja, kuten riippuvuutta aiheuttavat ja manipuloivat dark pattern -tekniikat, ja toisaalta haitallisen sisällön näkyvyyden edistäminen; toteaa, että tämä vaikuttaa kielteisesti lasten terveeseen kehitykseen, henkiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen; ottaa huomioon, että EU:n nykyisissä verkkoympäristöä koskevissa oikeudellisissa kehyksissä ei käsitellä riittävästi lasten mielenterveyden suojelua verkossa;

V. katsoo, että vakoiluohjelmien ja kasvojentunnistus- ja valvontateknologioiden käyttö edellyttää tiukkoja suojatoimia, avoimuutta ja demokraattista valvontaa, jotta voidaan ehkäistä väärinkäytöksiä, suojella perusoikeuksia ja varmista yksityisyyden kunnioittaminen kaikilta osin; ottaa huomioon, että uusia teknologioita käytetään kansalaisten elämään vaikuttavien ennusteiden, profiilien ja riskinarviointien tekemiseen ja että ne voivat toisintaa sosiaalisia vinoumia; katsoo, että kasvojentunnistusteknologioiden käytöllä voi olla lamaannuttava vaikutus rauhanomaista kokoontumista koskevaan oikeuteen ja että sillä saattaa olla syrjiviä vaikutuksia; ottaa huomioon, että biometristen tietojen avulla tapahtuvan joukkovalvonnan käytännöt saattavat heikentää perusoikeuksia; katsoo, että tällaiset käytännöt loukkaavat vakavasti oikeutta yksityisyyteen ja sananvapautta; katsoo, että uusia teknologioita olisi säänneltävä paremmin perusoikeuksien suojelemiseksi;

W. ottaa huomioon, että valvonta paitsi vaarantaa toimittajien turvallisuuden myös tekee tyhjäksi heidän lähdesuojansa ja estää heitä tekemästä tehokkaasti työtään; ottaa huomioon, että yritysten kokoama yhä suurempi näyttö valvontaoperaatioista ja niitä koskevat ilmoitukset tarkoittavat, että kansallisten viranomaisten olisi annettava tietoa näiden operaatioiden laajuudesta, niitä koskevista luvista ja vastuuvelvollisuudesta eivätkä ne saisi jättää uhreja epävarmuuteen tai vaille tehokkaita oikeussuojakeinoja;

X. ottaa huomioon, että myös hallitukset ovat käyttäneet vakoiluohjelmateknologioita laajalti useissa jäsenvaltioissa[25]; ottaa huomioon, että vakoiluohjelmien käyttö on loukkaava ja epädemokraattinen käytäntö, joka heikentää oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia yhteiskunnassamme ja jota vastaan ei ole tehokkaita oikeussuojakeinoja; ottaa huomioon, että teknologian

---

25 Esimerkkeinä mainittakoon Kreikka, Kypros, Italia, Unkari, Puola ja Espanja.

kehittyminen vaikeuttaa vakoiluohjelmatartuntojen havaitsemista ja helpottaa niiden leviämistä;

Y. ottaa huomioon, että parlamentin Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä selvittävä tutkintavaliokunta (PEGA) havaitsi, että Pegasuksen, Predatorin ja Graphiten kaltaisia vakoiluohjelmia oli käytetty useissa jäsenvaltioissa laittomasti toimittajia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita, lakimiehiä, opposition edustajia ja viranhaltijoita vastaan; toteaa, että PEGA-tutkintavaliokunta havaitsi vakavia yksityisyyden, tietosuojan ja sananvapauden loukkauksia ja varoitti, että tällaiset käytännöt muodostavat järjestelmätason uhan demokratialle, oikeusvaltioperiaatteelle ja perusoikeuksille unionissa; katsoo, että PEGA-tutkintavaliokunnan suositusten täytäntöönpano kaikilta osin on olennaisen tärkeää uusien väärinkäytösten estämiseksi;

Z. ottaa huomioon, että viimeaikaisissa journalistisissa tutkimuksissa on paljastunut, että tiettyjä EU:n varoja on saatettu jakaa yrityksille, jotka kehittävät tai markkinoivat yksityisyyteen puuttuvia valvontateknologioita, kuten vakoiluohjelmia[26]; pitää olennaisen tärkeänä varmistaa, ettei millään EU:n rahoitusvaroilla tueta sellaisten vakoiluohjelmien tai muiden valvontavälineiden kehittämistä, vientiä tai käyttöönottoa, joita voidaan käyttää perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen rikkomiseen;

AA. ottaa huomioon, että Venetsian komission mukaan vakoiluohjelmateknologioista voitaisiin tehdä valvonnassa käytettävä ase, jolla voitaisiin rajoittaa perusoikeuksia, sensuroida ja kriminalisoida kritiikkiä ja eriäviä mielipiteitä sekä häiritä tai jopa vaientaa toimittajia, ihmisoikeusaktivisteja, poliittisia vastustajia ja kansalaisjärjestöjä, kuten useat väitteet ja paljastukset osoittavat;

AB. ottaa huomioon, että eri puolilla EU:ta raportoidaan edelleen monista tapauksista, joissa mielenosoittajia vastaan on käytetty suhteettomasti voimaa, myös väkivaltaa, ja joissa väkijoukkojen hallintaan tai hajottamiseen on käytetty tappamiseen tarkoitettuja aseita[27];

AC. ottaa huomioon, että olemassa olevan näytön mukaan jonkin verran EU:n varoja, myös EU:n sisäasioiden rahastoja, on käytetty tavalla, joka johtaa perusoikeuksien loukkauksiin, myös syrjintään; katsoo, että EU:n varoja olisi käytettävä tavalla, jolla edistetään ja kunnioitetaan perusoikeuksia ja joka ei johda tällaisiin rikkomuksiin; toteaa, että SEU 2 artiklassa vahvistettujen unionin arvojen, muun muassa oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien, noudattaminen on perusedellytys EU:n varojen saamiselle ja

---

26 https://media.business-humanrights.org/media/documents/MEP_letter.pdf.

27 https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/europe-sweeping-pattern-of-systematic-attacks-and-restrictions-undermine-peaceful-protest/?utm.

täytäntöönpanolle, kuten oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetussa asetuksessa todetaan; katsoo, että jäsenvaltioiden ja komission on varmistettava perusoikeuksien kunnioittaminen ja perusoikeuskirjan noudattaminen EU:n varojen saatavuuden ja käytön osalta; ottaa huomioon, että suurempi avoimuus ja vastuuvelvollisuus ja tehokas valvonta kohdennettaessa ja käytettäessä EU:n varoja sekä asianomaisten ohjelmien arviointi ovat avainasemassa pyrittäessä varmistamaan, että horisontaaliset mahdollistavat edellytykset täyttyvät;

AD. toteaa, että rajoilla tapahtuvista perusoikeusloukkauksista, mukaan lukien huono kohtelu, pakkokäännyttäminen sekä sanallinen ja fyysinen väkivalta, on raportoitu laajalti; ottaa huomioon, että tällaisia käytäntöjä on esiintynyt useissa jäsenvaltioissa viime vuosina; ottaa huomioon, että esimerkkejä tästä ovat myös tapaukset, joissa rajavartijat tai muut viranomaiset ovat kohdelleet maahanmuuttajia huonosti; toteaa, että nämä käytännöt rikkovat perusoikeuksia, EU:n oikeutta sekä ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta ja kansainvälistä pakolaisoikeutta, muun muassa palauttamiskiellon periaatetta ja joukkokarkotusten kieltoa; ottaa huomioon, että jäsenvaltioilla ja EU:lla on velvollisuus suorittaa perusteellisia ja tehokkaita tutkintatoimia rajoilla tapahtuvista perus- ja ihmisoikeusloukkauksista; ottaa huomioon, että usein perusoikeusloukkauksista ei ilmoiteta;

AE. ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun ulkoistettua turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa ja ihmisoikeuslainsäädäntöä koskevan raportin mukaan ulkoistamispolitiikat voivat synnyttää jäsenvaltioille vastuun erityisesti palauttamiskiellon periaatteen, oikeuden elämään, kidutuksen ja halventavan tai epäinhimillisen kohtelun tai rangaistuksen kiellon, joukkokarkotusten ja mielivaltaisten pidätysten kiellon sekä EU:n ja YK:n perussopimuksissa, perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taatun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden osalta; ottaa huomioon, että raportissa todetaan, että turvapaikkahakemusten ulkoistettu käsittely, ulkoistetut palauttamismenettelyt ja rajatarkastusten ulkoistaminen, joista osaan liittyy todistetusti vakavia rikkomuksia siirtymään joutuneita ihmisiä kohtaan, ovat tärkeimpiä osa-alueita, joilla riskit ovat erityisen akuutteja;

AF. huomauttaa Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun suosittelevan, että ennen ulkoistusyhteistyön aloittamista tehtäisiin kattavia ihmisoikeusriskien arviointeja, tarkasteltaisiin käynnissä olevien toimien ihmisoikeusvaikutuksia, määriteltäisiin selkeät ja ehdottomat periaatteet, joilla kielletään kaikki yhteistyö, joka todennäköisesti asettaa ihmisiä perusoikeusloukkausten vaaraan, taattaisiin riittävät ihmisoikeuksia koskevat ennakkoehdot ja suojatoimet sekä vahvistettaisiin avoimuutta, seurantaa ja vastuuvelvollisuutta; katsoo, että vastuunjako jäsenvaltioiden ja EU:n

elinten tai virastojen välillä ei saisi koskaan johtaa vastuuvelvollisuuteen liittyviin puutteisiin[28];

AG. ottaa huomioon, että YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan lasten säilöönotto pelkästään heidän tai heidän vanhempiensa maahanmuuttaja-aseman vuoksi on lapsen oikeuksien loukkaus ja vastoin lapsen edun periaatteen varmistamista; toteaa, että Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselmassa tekoälystä ja muuttoliikkeestä korostetaan, että turvapaikanhakijoilla olisi oltava oikeus kiistää tekoälyn tuottama näyttö, kuten virheelliset haastatteluyhteenvedot tai yksipuoliset analyysit, että oikeusapu olisi ulotettava myös näihin tilanteisiin, että vahingonkorvauksia on oltava saatavalla, jos vahinko on seurausta algoritmisista virheistä ja että teknologinen innovointi ei saa tapahtua perusoikeuksien kustannuksella[29];

AH. ottaa huomioon, että tiettyjen jäsenvaltioiden reagointi laittomaan muuttoliikkeeseen uhkaa heikentää perusoikeuksia ja saattaa ylläpitää rodullistettuja narratiiveja; katsoo, että EU:n ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava pakolaisten ja muuttajien hengen suojelu ja toteutettava uskottavia toimia, jotta rikkomuksista joutuu vastuuseen;

AI. toteaa, että pyrkimyksistä keskeyttää turvapaikkahakemusten rekisteröinti on syytä olla vakavasti huolissaan; katsoo, että asianomaisten ihmisten ihmisoikeuksia on kunnioitettava, heidän suojelun tarpeensa on arvioitava ja kansainvälisen suojelun edellytykset täyttäville henkilöille on oltava tarjolla vaikuttavia suojelutoimenpiteitä; toteaa, että EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen mukaisessa uudessa lainsäädäntökehyksessä vahvistetaan turvapaikkamenettelyjä, rajaturvallisuutta ja solidaarisuutta koskevat tarkistetut säännöt; katsoo, että sen vaikuttava täytäntöönpano edellyttää perusoikeuksien täysimittaista kunnioittamista sekä EU:n ja kansainvälisten velvoitteiden noudattamista; toteaa, että useisiin jäsenvaltioihin kohdistuu edelleen merkittäviä operatiivisia paineita niiden ulkorajoilla; katsoo, että nämä haasteet edellyttävät koordinoituja eurooppalaisia toimia, kuten virtaviivaistettuja ja vaikuttavia menettelyjä, jotka ovat sovellettavan EU:n ja kansainvälisen oikeudellisen kehyksen mukaisia kaikilta osin; toteaa, että muuttoliikkeen tuloksellisen hallinnan kannalta on välttämätöntä estää salakuljettajien harjoittama EU:n turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttö ja torjua kaikkia kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden muotoja;

AJ. ottaa huomioon, että naisiin ja tyttöihin kohdistuu entistä enemmän ja useammalta taholta verkkoväkivaltaa, vihapuhetta ja viharikoksia, joilla on erityisiä ja ikäviä seurauksia heidän arkielämälleen sekä

---

28 https://rm.coe.int/report-on-externalisation-of-migration-by-michael-o-flaherty-council-o/488028300a.

29 https://pace.coe.int/en/files/35698/html?utm.

heidän osallistumiselleen julkiseen elämään ja siten myös yhtäläiselle edustukselle; ottaa huomioon, että EU:n naisten oikeuksien edistämissuunnitelma ja julistus tasa-arvoisen yhteiskunnan periaatteista ovat myönteisiä aloitteita, vaikka niihin ei liity täytäntöönpanovaltuuksia; toteaa, että sukupuolten tasa-arvon puolustamiseksi ja edistämiseksi tarvitaan kiireellisiä toimia eli tasa-arvon unionia;

AK. ottaa huomioon, että maailmanlaajuisen vaikutuksen vahvistumisen myötä nykyään on verkkoyhteisöjä ja miespuolisia vaikuttajia, joiden edistämän valheellisen narratiivin mukaan feminismi ja sukupuolten tasa-arvo vahingoittava miehiä, ja toteaa, että niissä levitetään naisvihamielistä sisältöä ja normalisoidaan naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa ja niillä on yhä enemmän yhtymäkohtia radikaaleihin ääriliikkeisiin;

AL. toteaa, että sukupuolten tasa-arvon vastustaminen on lisääntynyt viime vuosina; ottaa huomioon, että sukupuolistunut väkivalta, joka kohdistuu erityisesti naisiin ja tyttöihin sekä hlbtiq+-henkilöihin ja kattaa myös seksuaalisen väkivallan ja raiskaukset, on edelleen yleistä kaikkialla unionissa, erityisesti kun kyse on henkilöistä, jotka kokevat moninkertaista ja risteävää syrjintää; katsoo, että sukupuolistuneessa verkkoväkivallassa on kyse verkon ulkopuolella tapahtuvan sukupuolistuneen väkivallan laajenemista verkkoympäristöön; ottaa huomioon, että sukupuolistunut verkkoväkivalta johtaa usein itsesensuuriin ja sillä voi olla vakavia vaikutuksia uhreille niin yksityis- kuin työelämässäkin; ottaa huomioon, että rikosoikeusjärjestelmän vastatoimet ovat edelleen riittämättömiä tämän ilmiön ratkaisemiseksi; pitää olennaisen tärkeänä, että poliiseille järjestetään koulutusta pehmeissä taidoissa, joita kaikkien sukupuolistuneen väkivallan uhreiksi joutuneiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja kunnioittaminen edellyttää, sillä näin voidaan torjua aliraportointia ja uudelleen rikoksen uhriksi joutumista; toteaa, että helposti saatavilla olevien ilmoitusmekanismien sekä tehokkaiden oikeussuojakeinojen varmistaminen on välttämätöntä turvallisemman ympäristön luomiseksi kaikille sukupuolistuneen väkivallan uhreille;

AM. katsoo, että turvallisen ja laillisen abortin epääminen altistaa naiset vakaville riskeille ja on näin ollen yksi sukupuolistuneen väkivallan muoto, sillä samalla evätään myös naisten itsemääräämisoikeus ja lisääntymiseen liittyvä valinnanvapaus; ottaa huomioon, että seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palvelut ovat keskeisiä terveydenhuoltopalveluja; ottaa huomioon, että EU:ssa yli 20 miljoonalla naisella ei edelleenkään ole mahdollisuutta saada turvallista ja laillista aborttia ja hyödyntää muita seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palveluja ja oikeuksia, ja toteaa, että tämä vaarantaa naisten ja tyttöjen terveyden ja voi aiheuttaa kohtuutonta taloudellista ja henkistä ahdinkoa; ottaa huomioon, että esimerkiksi seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvien keskeisten terveydenhuollon palvelujen epääminen

joissakin jäsenvaltioissa koskee myös seksuaalisen väkivallan uhreiksi joutuneita naisia ja tyttöjä, mikä haittaa heidän toipumistaan kyseisestä rikoksesta; ottaa huomioon, että eurooppalaisessa ”My Voice, My Choice” -kansalaisaloitteessa kehotetaan EU:ta varmistamaan turvallinen ja laillinen abortti kaikille kunnioittaen samalla perussopimusten mukaista toimivallanjakoa; korostaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että rajoittavat aborttilait ja puutteet johdonmukaisessa käytännön täytäntöönpanossa loukkaavat naisten oikeutta fyysiseen itsemääräämisoikeuteen ja koskemattomuuteen;

AN. toteaa, että biologiseen ja sosiaaliseen sukupuoleen ja muihin perusteisiin perustuva syrjintä on kielletty perusoikeuskirjan 21 artiklassa;

AO. ottaa huomioon, että kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta tehdyn yleissopimuksen (CEDAW) sopimuspuolina jäsenvaltioita sitovat yleissopimuksen sitoumukset, mukaan lukien 12 artikla naisten syrjinnän poistamisesta terveydenhuollon alalla, sen varmistamiseksi, että miehillä ja naisilla on yhtäläiset mahdollisuudet käyttää terveydenhuoltopalveluja, myös perhesuunnittelupalveluja;

AP. toteaa, että turvallisen ja laillisen abortin epääminen lakisääteisesti ja käytännössä syrjii naisia sukupuolen perusteella, koska kyse on tietyntyyppisen, vain naisten tarvitseman terveydenhuollon kieltämisestä; toteaa, että terveyspalveluille, joita vain miehet tarvitsevat, ei ole olemassa vastaavia rajoituksia[30];

AQ. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvoa vastustaville liikkeille myönnetyn rahoituksen kokonaismäärä kasvoi vuosina 2019–2023 Euroopassa 220 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista 271 miljoonaan Yhdysvaltain dollariin, mikä merkitsee 23 prosentin lisäystä; toteaa, että merkittävä osa rahoituksesta, jolla edistetään sukupuolten tasa-arvoa vastustavien liikkeiden kasvua kaikkialla EU:ssa, on peräisin ulkomaisilta toimijoilta;

AR. ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden raportit osoittavat, että EU:n rahoitusta on aiemmin myönnetty järjestöille, jotka johtavat naisia harhaan heidän seksuaali- ja lisääntymisterveytensä suhteen; katsoo, että kaikessa EU:n rahoituksessa on noudatettava SEU 2 artiklassa ja perusoikeuskirjassa vahvistettuja unionin yhteisiä arvoja ja varmistettava, että taloudellinen tuki vahvistaa EU:n demokraattisia arvoja;

AS. toteaa, että ajassamme hyökätään ennennäkemättömällä tavalla ja entistä voimakkaammin kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia vastaan kaikkialla EU:ssa, mikä ilmenee muun muassa oikeudellisina ja taloudellisina rajoituksina,

---

30 YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea, *Inquiry concerning Poland conducted under article 8 of the Optional Protocol to the Convention: report of the Committee*.

rahoituksen keskeyttämisenä, mustamaalauskampanjoina, pelotteluna ja kriminalisointina, ja että hyökkäyksen kohteena on myös oikeus kokoontua rauhanomaisesti; katsoo, että oikeus kokoontua rauhanomaisesti on keskeisen tärkeä demokraattisessa yhteiskunnassa;

AT. ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusneuvosto on korostanut, että demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen taantumisen maailmanlaajuinen kehityssuuntaus sekä poliittisten tavoitteiden esittäminen pakottavina turvallisuuskysymyksinä ovat pahentaneet ja syventäneet rajoituksia oikeuteen kokoutua rauhanomaisesti[31]; ottaa huomioon, että hyökkäykset sellaisia kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja ihmisoikeuksien puolustajia kohtaan, jotka toimivat suojellakseen ja edistääkseen ihmis- ja ympäristöoikeuksia, myös sukupuolten tasa-arvoa, muuttoliikettä, demokratiaa ja vaikuttamismahdollisuuksia, ovat lisääntyneet ja ovat edelleen vakava huolenaihe; toteaa, että perusoikeuksien suojeluun ja edistämiseen osallistuvat kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja ihmisoikeuksien puolustajat ovat ratkaisevassa asemassa turvattaessa unionin arvoja; katsoo, että niiden kyky toimia vapaasti ja riippumattomasti olisi varmistettava ja sitä olisi tuettava kaikissa jäsenvaltioissa;

AU. ottaa huomioon, että haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, kuten lapset, naiset, rodullistetut ja etniset yhteisöt, hlbtiq+-henkilöt, maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat, vammaiset henkilöt ja ikääntyneet henkilöt, ovat vihapuheen ja halventavan narratiivin toistuvia kohteita; toteaa, että poliitikot ja tiedotusvälineet levittävät useissa jäsenvaltioissa hlbtiq+-henkilöiden vastaisia narratiiveja ja niissä on esitetty hlbtiq+-henkilöiden vastaista lainsäädäntöä, jota joissakin tapauksissa on jopa hyväksytty; toteaa, että tällaiset tilanteet ovat kansainvälisten ihmisoikeusnormien vastaisia ja heikentävät näihin ryhmiin kuuluvien oikeutta tulla kohdelluksi yhdenvertaisina kansalaisina;

AV. toteaa, että rahoituksen saatavuus on ratkaisevan tärkeää, jotta kansalaisyhteiskunta voi kukoistaa ja hoitaa julkisen vallan vartijan roolinsa; katsoo, että elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ja aktiivinen kansalaistoiminta ovat demokratian keskeisiä pilareita; ottaa huomioon, että lisäksi kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla on ratkaiseva rooli, myös sosiaalipalvelujen tarjoamisessa, erityisesti syrjäytyneiden yhteisöjen kannalta; ottaa huomioon, että komissio on poliittisissa suuntaviivoissaan sitoutunut lisäämään yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa, joilla on asiantuntemusta ja tärkeä rooli tiettyjen yhteiskunnallisten kysymysten puolustamisessa ja perusoikeuksien vaalimisessa;

AW. ottaa huomioon, että kansalaisjärjestöt ovat jäsenvaltioiden läheisiä kumppaneita niiden pyrkiessä suojelemaan ja edistämään

---

31 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

perusoikeuksia; ottaa huomioon, että humanitaarista apua kriminalisoidaan edelleen mielivaltaisesti; ottaa huomioon, että etsintä- ja pelastustoimintaan vaikuttavat rajoitukset ja esteet (jäsenvaltioissa) vaikuttavat osaltaan siihen, että ihmishenkiä menetetään jatkuvasti; ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu on kehottanut EU:n jäsenvaltioita lopettamaan pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja maahanmuuttajia avustavien ihmisoikeuksien puolustajien tukahduttamistoimet ja pidättäytymään halventavan, provosoivan tai leimaavan retoriikan käytöstä, kun kyse on heistä ja heidän roolistaan[32];

AX. katsoo, että tulevalla EU:n kansalaisyhteiskuntastrategialla olisi pyrittävä varmistamaan, että EU:n toimintapolitiikkoja suunnitellaan ja pannaan täytäntöön SEU 2 artiklassa ja perusoikeuskirjassa vahvistettujen arvojen mukaisesti; katsoo, että strategiaan olisi sisällyttävä kunnianhimoisia aloitteita ja vertailuarvoja edistyksen mittaamiseksi; ottaa huomioon, että komissio on ilmoittanut aikovansa perustaa kansalaisyhteiskuntafoorumin, jolla voidaan keskittää ja yhdenmukaistaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden nykyinen osallistuminen EU:n päätöksentekoon: katsoo, että foorumi olisi suunniteltava ja toteutettava yhdessä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa;

AY. katsoo, että seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä olisi edelleen varmistettava asianmukainen, ennustettavissa oleva, kestävä ja pitkäkestoinen EU:n rahoitus kansalaisyhteiskunnalle ottaen asianmukaisesti huomioon varainhoidon avoimuus ja moitteettomuus ja selkeät sopimusvelvoitteet, ja toteaa, että tämän olisi koskettava kaikkia rahastoja ja ohjelmia; ottaa huomioon, että ihmisoikeuksia puolustavien järjestöjen rahoitus on edelleen vähäistä, hajanaista ja epäjohdonmukaista; ottaa huomioon, että leikkauksilla tähän rahoitukseen, mukaan lukien Yhdysvaltain kehitysyhteistyöviraston (USAID) rahoituksen jäädyttäminen, on merkittäviä vaikutuksia kansalaisyhteiskuntaan eri puolilla EU:ta, sillä leikkaukset heikentävät vakavasti kansalaisyhteiskunnan kykyä puolustaa syrjinnän uhreja, edistää tasa-arvoa, varmistaa vastuuvelvollisuus ja turvata oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet;

AZ. ottaa huomioon, että joissakin tapauksissa EU:n varoilla on tuettu aloitteita, jotka edistävät erottelua tai syrjiviä käytäntöjä ja heikentävät siten tasa-arvoa koskevia tavoitteita; ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusneuvosto on kehottanut varmistamaan, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoitus on jäsenvaltioiden kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden ja -sitoumusten mukaista eikä sitä käytetä väärin kansalaisyhteiskunnan toimijoiden työn estämiseksi tai niiden turvallisuuden vaarantamiseksi[33];

---

32 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

33 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

BA. ottaa huomioon, että pyrkimykset rajoittaa tai kumota naisten ja hlbtiq+-henkilöiden perusoikeuksia voimistuvat EU:ssa, mikä on vakava huolenaihe; toteaa, että nämä pyrkimykset kohdistuvat pääasiassa lisääntymisterveydenhuoltoon ja -oikeuksiin, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen juridiseen tunnustamiseen sekä kattavan seksuaalikasvatuksen saatavuuteen; katsoo, että näillä aloilla tapahtuvat hyökkäykset ovat haitallisia yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleville jäsenille ja ristiriidassa EU:n arvojen ja kansainvälisen ihmisoikeuskehyksen kanssa ja että ne näin ollen ovat unionin oikeuden rikkomuksia;

BB. ottaa huomioon, että EU:n syrjinnän vastaisessa lainsäädännössä on tällä hetkellä puutteita ja että joitakin syrjintäperusteita sovelletaan vain työssä ja ammatissa; toteaa, että tämä on johtanut suojelun hajanaisuuteen ja luonut keinotekoisen ”syrjintäperusteiden hierarkian”; ottaa huomioon, että perussopimuksissa ja perusoikeuskirjassa EU:lle myönnetään valtuudet ja vastuu torjua syrjintää kaikkien suojattujen syrjintäperusteiden osalta;

BC. ottaa huomioon, että kaikkien jäsenvaltioiden on toimittava lapsen etujen mukaisesti muun muassa turvaamalla jokaisen lapsen perusoikeus perhe-elämään ja kieltämällä lasten syrjintä hänen vanhempiensa siviilisäädyn tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella tai sen perusteella, miten lapsi on saanut alkunsa; toteaa, että noin kaksi miljoonaa lasta saattaa edelleen joutua tilanteeseen, jossa heidän vanhempiaan ei tunnusteta vanhemmiksi toisessa jäsenvaltiossa; ottaa huomioon, että komissio teki vuonna 2022 ehdotuksen neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä vanhemmuusasioissa sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen (COM(2022)0695) (vanhemmuusasetus) käyttöönotosta, mutta ehdotuksesta ei vieläkään ole tehty lopullista päätöstä neuvostossa;

BD. ottaa huomioon huolen siitä, että syrjintä ja rasismi ovat edelleen yleisiä kaikkialla EU:ssa, myös lainsäädännössä ja toimintapolitiikoissa, samoin kuin julkisissa instituutioissa, kuten lainvalvonnassa ja oikeuslaitoksessa; ottaa huomioon, että syrjivät lainvalvontakäytännöt ovat edelleen vakava huolenaihe; ottaa huomioon, että rodullistettuihin ryhmiin kohdistuu suhteettoman paljon pysäytyksiä ja tarkastuksia, liiallista voimankäyttöä ja häirintää; toteaa, että valvonta- ja vastuuvelvollisuusmekanismit ovat edelleen heikkoja ja kärsivät riippumattomien tutkimusten puutteesta; katsoo, että samalla on puututtava tehokkaasti virkahenkilöstöön kohdistuvaan väkivaltaan;

BE. toteaa, että vaikka rakenteellinen rasismi tunnustetaan virallisesti EU:n tasolla, sitä ilmenee edelleen keskeisillä elämänaloilla jäsenvaltioissa; ottaa huomioon, että erottelu muun muassa koulutuksessa ja toistuvat vihapuhe- ja viharikostapaukset vaikuttavat suhteettomasti rodullistettuihin yhteisöihin ja muihin

marginalisoituneisiin ryhmiin, kuten hlbtiq+-henkilöihin; ottaa huomioon, että nämä ovat rakenteellisia esteitä ja perusoikeusloukkauksia, jotka haittaavat oikeuksien, mahdollisuuksien ja oikeussuojakeinojen tasavertaista käyttöä kaikkialla unionissa; ottaa huomioon, että tämä vaikuttaa kielteisesti niin kansalaisten luottamukseen instituutioihin kuin sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteenkin;

BF. ottaa huomioon, että juutalaisten joukkotuho ja historialliset vääryydet, kuten kolonialismi ja orjuus, vaikuttavat edelleen rakenteelliseen rasismiin Euroopassa; katsoo, että niiden tunnustaminen ja muistaminen sekä niitä koskeva koulutus ovat olennaisen tärkeitä rasismin torjunnassa ja tasa-arvon ja perusoikeuksien edistämisessä;

BG. ottaa huomioon, ettei intersektionaaliseen syrjintään juurikaan puututa politiikassa eikä myöskään käytännön toimin; ottaa huomioon, että rasismin sekä sukupuoleen, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja sukupuoliominaisuuksiin, sosioekonomiseen asemaan, maahanmuuttajataustaan ja muihin syrjintäperusteisiin perustuvan syrjinnän yhteisvaikutus jätetään edelleen huomiotta, minkä vuoksi monet uhrit eivät saa riittävää suojelua, tukea tai mahdollisuutta käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja;

BH. ottaa huomioon, että EU:n perusoikeusviraston (FRA) viimeaikaisten kyselyiden mukaan mustat, juutalaiset, muslimit ja hlbtiq+-henkilöt EU:ssa kokevat edelleen olevansa laajalle levinneiden vihanilmausten ja syrjivien tekojen kohteena, mikä on osoitus järjestelmätason rotusyrjinnästä; toteaa, että pelko, väärinkäsitykset ja ajatus ”meistä ja muista” ruokkivat syrjintää ja suvaitsemattomuutta[34]; ottaa huomioon, että ECRI on ilmaissut huolensa muukalaisvihamielisestä, homofobisesta ja transfobisesta puheesta, johon myös poliitikot ja virkamiehet syyllistyvät; toteaa, että jokaisella ihmisellä EU:ssa on sama oikeus tulla yhteiskunnan täysvaltaiseksi ja aktiiviseksi jäseneksi ja tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti;

BI. toteaa, että viimeaikaiset lainsäädännölliset ja institutionaaliset uudistukset joissakin jäsenvaltioissa herättävät vakavia kysymyksiä perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa koskevan perusoikeuden noudattamisesta; toteaa, että oikeuslaitoksen riippumattomuus on oikeusvaltioperiaatteen välttämätön osatekijä ja edellytys kaikkien muiden perusoikeuksien tehokkaalle suojelulle; ottaa huomioon, että Kansainvälinen lakimieskomissio (ICJ) on korostanut, että parlamentaarinen

34 EU Agency for Fundamental Rights, Fundamental Rights Report 2025.

vaikutusvalta ja toimeenpanoelimen vaikutusvalta eivät saa jatkossakaan vaikuttaa tuomarineuvostojen riippumattomuuteen;

BJ. ottaa huomioon, että 1. heinäkuuta 2025 voimaan tulleessa Unkarin laissa paikallisen identiteetin suojelusta myönnetään kunnallisviranomaisille valtuudet rajoittaa oleskelua mielivaltaisten kriteerien, kuten koulutustason, kielitaidon ja työhönottotodistuksen, perusteella; toteaa, että tällaiset toimenpiteet saattavat institutionalisoida asumiseen liittyvän rotuerottelun ja haitata suhteettomasti romaniyhteisöä ja että ne herättävät vakavaa huolta EU:n lainsäädännön ja perusoikeuksien noudattamisesta;

BK. ottaa huomioon, että romaniyhteisö kohtaa edelleen systeemistä syrjintää, eriytymistä, sosiaalista syrjäytymistä ja poliisiväkivaltaa[35]; ottaa huomioon, että perusoikeusviraston raportit paljastavat merkittäviä puutteita romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen täytäntöönpanossa ja korostavat, että on epätodennäköistä, että strategiakehyksen vuodeksi 2030 asetetut tavoitteet saavutetaan[36]; toteaa, että romanien häädöt ovat äskettäin johtaneet satojen henkilöiden, myös lasten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden, pakkomuuttoihin; ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu on kehottanut panemaan täytäntöön romanien oikeuksia koskevat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot[37];

BL. ottaa huomioon, että EU:ssa asuvat vammaiset henkilöt kohtaavat edelleen kaikilla elämänalueilla syrjintää ja syrjinnän moniperusteisia ja risteäviä muotoja, mukaan lukien kohtuullisten järjestelyjen epääminen, sosioekonomiset haitat, sosiaalinen eristäminen, sukupuolistunut väkivalta, kuten pakkosterilisaatio, yhteisöpalvelujen puutteellinen saatavuus, heikkolaatuiset asunnot, laitostuminen ja riittämätön terveydenhuolto, minkä lisäksi heiltä kielletään mahdollisuus osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan;

BM. toteaa, että EU:n ja niiden jäsenvaltioiden, jotka eivät ole vielä ratifioineet vammaisyleissopimuksen valinnaista pöytäkirjaa, olisi tehtävä niin viipymättä;

BN. ottaa huomioon, että ECRI on kehottanut hallituksia edistämään aktiivisesti maahanmuuttajien osallisuutta ja torjumaan heihin kohdistuvaa syrjintää[38]; ottaa huomioon, että rasismia ja rotuun perustuvaa syrjintää esiintyy edelleen, myös muuttoliikkeen ja

---

35 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/the-unheard-12-million.

36 EU:n perusoikeusvirasto, Rights of Roma and Travellers in 13 European countries – Perspectives from the Roma Survey 2024.

37 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/greece-should-ensure-that-roma-have-access-to-adequate-housing-and-are-not-subject-to-discriminatory-treatment-or-violence-by-law-enforcement-authorities.

38 https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-s-recommendations-on-integration-and-inclusion-of-migrants-new-factsheet.

turvapaikka-asioiden alalla; ottaa huomioon, että rodullistettuihin muuttajiin kohdistuu suhteettoman paljon oikeuksien loukkauksia unionin rajoilla sekä turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmissä; ottaa huomioon, että nimenomaisia rasismin vastaisia suojatoimia ei ole;

BO. toteaa, että intersukupuolisten henkilöiden tilanne EU:ssa on edelleen suurelta osin tuntematon suurelle yleisölle; ottaa huomioon, että huhtikuussa 2024 useat Euroopan neuvoston jäsenvaltiot tukivat ensimmäistä YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselmaa intersukupuolisiin ihmisiin kohdistuvan syrjinnän, väkivallan ja haitallisten käytäntöjen torjumisesta;

BP. ottaa huomioon, että rotusyrjintädirektiivin soveltaminen on ollut riittämätöntä useimmissa jäsenvaltioissa; toteaa, että jotkin jäsenvaltiot eivät ole saattaneet rasismia ja muukalaisvihaa koskevaa neuvoston puitepäätöstä 2008/913/YOS kaikilta osin tai asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään; katsoo, että tarvitaan voimakkaampia toimia, joilla torjutaan rakenteellista rasismia, myös väkivaltaisten äärioikeistolaisten narratiivien vaikutusta yhteiskunnalliseen keskusteluun[39], ja varmistetaan, että jäsenvaltiot noudattavat EU:n syrjinnän vastaista lainsäädäntöä;

BQ. ottaa huomioon, että rasististen viharikosten sekä muiden viharikosten ja syrjinnän muotojen uhrien mahdollisuudet saada oikeussuojaa ovat edelleen hyvin rajallisia useissa jäsenvaltioissa riittämättömien tukipalvelujen, rasistisen ja vihamotiivin tunnustamisen esteiden ja syrjinnän vastaisen lainsäädännön heikon täytäntöönpanon vuoksi; toteaa, että tämän seurauksena rodullistetut yhteisöt ja muut syrjäytyneet ryhmät joutuvat edelleen oikeuksien loukkausten kohteeksi ilman tehokkaita oikeussuojakeinoja;

BR. ottaa huomioon, että useat jäsenvaltiot ovat johdonmukaisesti jättäneet huomiotta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot;

BS. ottaa huomioon, että SEUT 151 artiklassa viitataan sosiaalisiin perusoikeuksiin sellaisina kuin ne ovat Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa; toteaa, että sosioekonominen eriarvoisuus, mukaan lukien köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen, lisääntyvät kaikkialla EU:ssa ja että tämä on erittäin huolestuttavaa; ottaa huomioon, että nämä ilmiöt liittyvät edelleen läheisesti rotuun ja että koulutusmahdollisuuksissa, terveydenhuollossa, asumisessa, työllisyydessä ja varallisuuden kertymisessä on sitkeitä ja rakenteellisia eroja, jotka edelleen estävät rodullistettuja ryhmiä osallistumasta tasavertaisesti yhteiskuntaan ja ylläpitävät sukupolvesta toiseen jatkuvaa köyhyyden ja syrjäytymisen kierrettä; ottaa huomioon, että asumiseen liittyvä eriarvoisuus ja

---

39 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0419.

asunnottomien määrä ovat lisääntyneet hälyttävällä vauhdilla useissa jäsenvaltioissa[40];

BT. katsoo, että komission olisi tutkittava, mitä toimia tarvitaan EU:n liitämiseksi Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan;

BU. ottaa huomioon, että Euroopan neuvostoa ja sen jäsenvaltioita on kehotettu hyväksymään Euroopan ihmisoikeussopimuksen liitettävä pöytäkirja, johon sisältyy oikeus puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön;

BV. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi asiassa KlimaSeniorinnen v. Sveitsi antamassaan tuomiossa, että jos valtiot eivät toteuta riittäviä toimenpiteitä ilmastonmuutoksen torjumiseksi, tämä saattaa olla Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaisen yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevan oikeuden loukkaus; toteaa, että tuomiossa korostetaan tarvetta määrätä kiireellisesti täytäntöönpanokelpoisesta oikeudesta puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön Euroopan ihmisoikeussopimuksen puitteissa ja varmistaa siten johdonmukaisuus, ennakoitavuus ja kansalaisten suojelu;

BW. ottaa huomioon, että jotkin jäsenvaltiot ovat julkaisseet kirjeen perusoikeuksien tulkinnasta Euroopan ihmisoikeussopimuksen puitteissa;

BX. ottaa huomioon, että eurooppalaiset ihmisoikeusnormit ovat EU:n perussopimuksissa, yleissopimuksissa ja EU:n lainsäädännössä vahvistettuja oikeuksia, periaatteita ja velvoitteita, jotka kuvastavat yhteistä käsitystä suojelun vähimmäistasosta; ottaa huomioon, että kansainväliset ihmisoikeusnormit ovat ihmisoikeuksien suojelun vähimmäisnormeja, joille kansainvälinen yhteisö on virallisesti antanut tukensa yleismaailmallisilla sopimuksilla, kansainvälisellä tapaoikeudella ja yleisesti hyväksyttyjen periaatteiden muodossa; ottaa huomioon, että tällaiset normit sitovat tai ohjaavat valtioita yksittäisten ihmisten kohtelussa;

Keskeiset perusoikeudet

1. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kunnioittamaan ja edistämään SEU 2 artiklassa vahvistettuja EU:n arvoja; kehottaa lisäksi komissiota noudattamaan velvoitteitaan, kuten tekemään järjestelmällisesti perusteellisia perusoikeuksia koskevia vaikutustenarviointeja lainsäädäntöehdotusta valmistellessaan ja esittäessään, käynnistämään tarvittaessa rikkomusmenettelyjä ja käyttämään nopeutettuja menettelyjä vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä;

2. kehottaa komissiota vahvistamaan perusoikeuskirjan soveltamista koskevia vuosikertomuksia esittämällä yleiskatsauksen

---

40 https://pace.coe.int/en/files/3%204542/html.

perusoikeuskirjan soveltamisesta EU:ssa ja sisällyttämään siihen arvion perusoikeuskirjan määräyksien noudattamisesta, jäsenvaltioille osoitettuja suosituksia ja selkeämmät jatkotoimet, jotka koskevat perusoikeuksiin liittyviä tunnistettuja haasteita;

3. on huolissaan siitä, että toisistaan poikkeavat kansalliset tulkinnat johtavat tiettyjen perusoikeuskirjan määräysten puutteelliseen soveltamiseen, kuten perusoikeusviraston vuoden 2025 perusoikeusraportissa korostetaan; kehottaa komissiota toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että perusoikeuskirjaa sovelletaan kaikilta osin ja yhdenmukaisesti kaikkialla EU:ssa, ja kehottaa jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä niin tehneet, nimeämään kansalliset yhteyspisteet sen varmistamiseksi, että kansallinen lainsäädäntö, toimintapolitiikat ja EU:n rahoittamat hankkeet ovat täysin perusoikeuskirjan mukaisia; katsoo, että EU:n toimielinten olisi tuotava perusoikeusloukkauksia hanakammin ilmi ja oltava jämäkämpiä kehotettaessa jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavia toimenpiteitä loukkausten torjumiseksi; kehottaa vahvistamaan valistuskampanjoita EU:n ja kansallisella tasolla, myös yhteistyössä perusoikeusviraston kanssa, jotta yksittäiset henkilöt tuntisivat oikeutensa kunnolla ja osaisivat hyödyntää niitä kaikin;

4. antaa tunnustusta perusoikeusviraston tekemälle työlle sen seuratessa perusoikeuksien tilannetta EU:ssa, tukiessa päätöksentekijöitä tarjoamalla tietoja, analyyseja ja neuvoja sekä varmistaessa, että perusoikeuksia kunnioitetaan ja edistetään EU:n nykyisessä ja tulevassa lainsäädännössä ja toimintapolitiikassa; painottaa, että perusoikeusvirastolle on osoitettava enemmän henkilöresursseja ja taloudellisia resursseja sen varmistamiseksi, että se voi hoitaa kaikki sille uskotut tehtävät tuloksellisesti;

5. kehottaa komissiota jatkamaan nykyisten välineiden, myös seuranta- ja arviointimekanismien, tehokkuuden ja johdonmukaisuuden parantamista; toteaa, että yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen[41] horisontaaliset mahdollistavat edellytykset ovat ratkaisevassa asemassa varmistettaessa perusoikeuskirjan järjestelmällinen soveltaminen ja unionin ohjelmien mukauttaminen sekä perusoikeuskirjaan että SEU 2 artiklassa vahvistettuihin EU:n arvoihin; korostaa tarvetta varmistaa suurempi avoimuus ja sidosryhmien osallistuminen;

---

41 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24. kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

Demokratiaan kohdistuvat paineet

6. toteaa jälleen, että demokratian taantuminen, oikeuslaitoksen riippumattomuuden vastaiset hyökkäykset ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksiin kohdistuvat uhat eivät ole yksittäisiä välikohtauksia vaan osa oikeusvaltioperiaatteen järjestelmällistä rapautumista useissa jäsenvaltioissa, kuten perusoikeusviraston vuoden 2025 perusoikeusraportissa ja komission vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksessa vahvistetaan; painottaa, että nämä suuntaukset heikentävät jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ja sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa;

7. panee huolestuneena merkille lisääntyvän poliittisen puuttumisen oikeuslaitoksen toimintaan, tuomareiden ja syyttäjien häirinnän ja kurinpitomenettelyjen käytön riippumattomien oikeudellisten äänien vaientamiseksi, kuten perusoikeusvirasto ja Euroopan neuvosto ovat korostaneet; muistuttaa, että osittaiset tai symboliset uudistukset useissa jäsenvaltioissa, esimerkiksi Unkarissa, eivät voi korvata oikeuslaitoksen riippumattomuuden todellista noudattamista, korruption vastaisia vaikuttavia takeita ja kansalaisyhteiskunnan kunnioittamista; korostaa, että nämä tekijät liittyvät olennaisesti perusoikeuksien suojeluun, mukaan lukien oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, yhdenvertaisuus lain edessä ja oikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi perusoikeuskirjan 20 ja 47 artiklan mukaisesti;

8. kehottaa jälleen komissiota ja neuvostoa aloittamaan välittömästi neuvottelut parlamentin kanssa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevasta EU:n mekanismista, joka toteutettaisiin toimielinten välisenä sopimuksena ja joka kattaisi kaikki SEU 2 artiklassa vahvistetut unionin arvot, mukaan lukien EU:n toimielinten välinen pysyvä toimintapoliittinen sykli, jossa kaikki nykyiset välineet, mukaan lukien SEU 7 artiklan mukainen menettely, oikeusvaltiotoimintakehys ja oikeusvaltiokertomus, oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettu asetus, yhteisiä säännöksiä koskeva asetus ja rikkomusmenettelyt, yhdistetään yhdeksi täytäntöönpanokelpoiseksi kehykseksi;

9. kehottaa komissiota hyödyntämään oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettua asetusta järjestelmällisesti ja valvomaan tarkasti sen täytäntöönpanoa sen varmistamiseksi, että EU:n varoilla ei edistetä SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen loukkaamista;

10. kehottaa EU:n toimielimiä käymään vuoropuhelua Euroopan neuvoston ja kansallisten hallitusten kanssa sen varmistamiseksi, että perusoikeuksia suojellaan edelleen tehokkaasti; muistuttaa, että perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen;

11. kehottaa jäsenvaltioita nopeuttamaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanoa ja perustamaan avoimia kansallisia seurantamekanismeja, jotta voidaan varmistaa tuomioiden noudattaminen, ja toteaa, että tämä koskee erityisesti niitä jäsenvaltioita, joilla on merkittävä määrä tuomioita panematta täytäntöön; kehottaa komissiota ja neuvostoa vahvistamaan yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa, jotta näiden tuomioiden tehokasta täytäntöönpanoa voidaan edistää;

12. ilmaisee syvän huolensa siitä, että Unkari loukkaa SEU 2 artiklassa vahvistettuja arvoja vastaan jatkuvasti ja järjestelmällisesti, ja toteaa, että maata on vuodesta 2018 lähtien koskenut SEU 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely, mutta konkreettista edistystä ei ole saavutettu; korostaa, että tällainen demokraattisten normien ja perusoikeuksien jatkuva rapautuminen uhkaa unionin uskottavuutta arvoyhteisönä; pitää valitettavana oikeuslaitoksen riippumattomuuden, tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja akateemisen vapauden tahallista heikentämistä, valmiuslakien väärinkäyttöä sekä kansalaisyhteiskunnan ja hlbtiq+-henkilöiden vainoamista; panee merkille, että komission vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksessa ja perusoikeusviraston vuoden 2025 perusoikeuskertomuksessa vahvistetaan, että keskinäinen valvontajärjestelmä on heikentynyt entisestään ja että korruptio ja unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden noudattamatta jättäminen ovat levinneet laajalle; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita aloittamaan SEU 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn; kehottaa neuvostoa hyväksymään maakohtaisia suosituksia, jotka sisältävät selkeät määräajat ja mitattavissa olevat vertailuarvot;

13. muistuttaa, että harkintavallan käyttöä olisi valvottava oikeudellisella tai muulla riippumattomalla seurannalla; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön mekanismeja, joilla ehkäistään ja oikaistaan harkintavallan väärinkäyttöä ja määrätään siitä seuraamuksia, sekä esittämään riittävät perustelut päätöksilleen erityisesti silloin, kun ne vaikuttavat yksilöiden oikeuksiin;

14. muistuttaa, että YK:n lainvalvontaa koskevien normien mukaisesti lainvalvontaviranomaisten on käytettävä ensisijaisesti muita kuin voimakeinoja[42]; kehottaa jäsenvaltioita tässä yhteydessä noudattamaan YK:n lainvalvontaa koskevia normeja; muistuttaa, että lainvalvontaviranomaiset ovat kaikilta osin vastuussa tehtäviensä suorittamisesta; korostaa, että on tärkeä varmistaa, että kaikki tapaukset, joissa lainvalvontaviranomaisten väitetään syyllistyneen ylimitoitettuun voimankäyttöön ja syrjivään kohteluun, tutkitaan läpinäkyvästi, riippumattomasti ja tehokkaasti; kehottaa komissiota laatimaan lainvalvontaviranomaisten käyttämien aseiden valintaa,

---

42 https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training5Add1en.pdf.

testausta ja koekäyttöä koskevat EU:n laajuiset ohjeet käyttäen perustana YK:n normeja, suosituksia ja ohjaavia periaatteita; kehottaa jäsenvaltioita keräämään tietoja kaikista voimankäyttötilanteista sekä niiden syistä ja seurauksista;

15. on syvästi huolissaan tietyissä jäsenvaltioissa havaitusta lisääntyvästä korruptiosta ja uusista korruptiotapauksista, joissa on osallisina korkean tason viranhaltijoita ja poliitikkoja; kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita torjumaan korruptiota ja noudattamaan kaikilta osin GRECOn suosituksia, mukaan lukien sen viidennellä arviointikierroksella antamat suositukset ylimmän johtotason tehtävissä toimivista henkilöistä ja lainvalvontaviranomaisista, ja suosituksia, joita muut asianomaiset kansainväliset ja EU:n elimet, kuten Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO), ovat antaneet, sekä niitä suosituksia, jotka pohjautuvat YK:n ja Euroopan neuvoston korruptionvastaisiin yleissopimuksiin;

16. suhtautuu myönteisesti korruption torjuntaa koskevaan direktiiviin ja kehottaa varmistamaan sen tehokkaan, aikataulun mukaisen ja tavoitteellisen täytäntöönpanon korruption torjunnan vahvistamiseksi;

17. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan julkisten menojen ja poliittisen rahoituksen avoimuuden ja suojelemaan väärinkäytösten paljastajia, jotka tuovat ilmi korruptiota julkisissa instituutioissa ja yksityisellä sektorilla;

18. kehottaa komissiota toteuttamaan kattavan arvioinnin väärinkäytösten paljastajia koskevan direktiivin täytäntöönpanosta ja ryhtymään tarvittaviin toimiin sen varmistamiseksi, että direktiivi saatetaan kaikilta osin ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä;

19. ilmaisee vakavan huolensa tiedotusvälineiden vapauden ja toimittajien ja media-alan toimijoiden turvallisuuden heikentymisestä useissa jäsenvaltioissa, erityisesti niissä, jotka olivat vuoden 2025 lehdistönvapausindeksin häntäpäässä, ja siitä, että toimitukselliseen riippumattomuuteen ja journalistiseen koskemattomuuteen kohdistuu yhä enemmän painetta ja hyökkäyksiä sekä poliittista puuttumista;

20. palauttaa mieliin, että tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus, mukaan lukien laadukkaat, kestävästi ja avoimesti rahoitetut ja riippumattomat uutismediat, olivatpa ne sitten perinteisiä tai digitaalisia, vapaat ja tutkivat toimittajat, faktantarkistajat ja tutkijat sekä vahvat riippumattomat julkiset tiedotusvälineet ovat demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi, suojaavat vallan väärinkäytöltä ja toimivat vastalääkkeenä disinformaatiolle;

21. tuomitsee joidenkin jäsenvaltioiden hallitusten käyttämät sortostrategiat, kuten SLAPP-kanteet ja mustamaalauskampanjat, hallituksia myötäilevien oligarkkien lisääntyneen vaikutusvallan,

entisestään kasvaneen tiedotusvälineiden omistuksen keskittymisen, joka voi vaikuttaa merkittävästi median moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen kaikkialla EU:ssa, sekä sen, että julkisiin tiedotusvälineisiin, kansalaisyhteiskuntaan ja akateemisiin laitoksiin kohdistuva valtion valvonta voimistuu, ja toteaa, että kaikki nämä seikat heikentävät entisestään tiedotusvälineitä ja akateemista vapautta;

22. pitää valitettavana, että joissakin jäsenvaltioissa korkean tason viranhaltijat rajoittavat yhä useammin viestintää keskeisten tiedotusvälineiden kanssa; korostaa, että tällaiset toimet rajoittavat tiedotusvälineiden vapautta ja avoimuutta ja saattavat edistää disinformaation leviämistä julkisuudessa; korostaa, että viranomaisilla on erityinen vastuu, kun he viestivät suurelle yleisölle; painottaa, että viranomaisten levittämä disinformaatio tai julkiset hyökkäykset toimittajia vastaan ovat yhä suurempi ongelma ja luovat osaltaan ympäristöä, jossa sallitaan propaganda, polarisoituminen, vihapuhe ja jopa viharikokset; kehottaa kaikkia julkisessa asemassa olevia tiedostamaan vastuunsa julkisesta viestinnästä ja pitämään siitä kiinni sekä huolehtimaan siitä, että heidän oma esiintymisensä olisi kunnioittavaa, asiallista ja ammattimaista;

23. pitää valitettavina systeemisiä laiminlyöntejä toimittajiin kohdistuvien rikosten tutkinnassa ja syytteiden nostamisessa useissa jäsenvaltioissa; korostaa, että toimittajien suojelemiseksi tarvitaan kiireellisesti voimakkaampia suojatoimia ja vankkoja oikeudellisia kehyksiä; korostaa, että jos toimittajien paljastamia rikoksia ei tutkita eikä niissä nosteta syytteitä, he joutuvat todennäköisemmin uhkailun ja väkivallan kohteeksi; kehottaa kansallisia viranomaisia lopettamaan rankaisemattomuuden kulttuurin pitämällä tutkintatoimissa ja syytteeseen asettamisessa kiinni perusteellisuudesta ja avoimuudesta; kunnioittaa Ján Kuciakin, Daphne Caruana Galizian ja Giorgos Karaivazin muistoa ja tunnustaa, että heidän työnsä tutkivina toimittajina oli erittäin merkityksellistä; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia varmistamaan, että oikeus vihdoin toteutuu;

24. tuomitsee jyrkästi kaiken toimittajiin kohdistuvan väkivallan, uhkaukset, pelottelun ja valvonnan sekä toimittajien häirinnän ja kriminalisoinnin heidän työnsä vuoksi; kehottaa poistamaan kunnianloukkauksen rangaistavuuden; korostaa, että kohteena ovat erityisesti naistoimittajat, mikä on huolestuttavaa; tähdentää, että tällainen vihamielinen ympäristö toimittajien työssä saattaa johtaa itsesensuuriin tai estää yksilöitä valitsemasta uraa journalismin alalla;

25. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita, ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita varmistamaan välittömästi ja tehokkaasti, että toimittajat ja media-alan ammattilaiset, etenkin ne, jotka taistelevat hallinnon korkeimmilla tasoilla esiintyvää korruptiota vastaan, ovat turvassa ja että heitä suojellaan;

26. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan vapaata, riippumatonta ja moniäänistä mediaa; painottaa tarvetta varmistaa julkisten tiedotusvälineiden vankka oikeudellinen suoja ja taata niiden toimituksellinen riippumattomuus ja vakaa rahoitus ja suojata niitä poliittiselta vaikuttamiselta ja häirinnältä, jotta tiedotusvälineet voivat edistää yleistä etua vaikuttavasti ja puolueettomasti; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti tällaista kehitystä kaikkialla EU:ssa ja vastaamaan nykyisiin haasteisiin;

27. palauttaa mieliin useita tapauksia, joissa toimittajia, joilla on EU:n kansalaisuus, on pidätetty tekaistujen syytteiden perusteella EU:n ulkopuolisissa maissa, myös ehdokasmaissa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita komission suosituksen (EU) 2022/758 mukaisesti lisäämään toimiaan auttaakseen näiden mielivaltaisesti pidätettyjen toimittajien vapauttamisessa ja turvallisessa paluussa; kehottaa komissiota kiinnittämään erityistä huomiota toimittajien perusteettomiin pidätyksiin ehdokasmaissa, kuten Turkissa, ja ruotsalaistoimittaja Joakim Mediniä vastaan vireillepantuun oikeudenkäyntiin;

28. kehottaa komissiota varmistamaan, että medianvapaussäädös pannaan täytäntöön asianmukaisesti ja kaikilta osin; kehottaa lisäksi komissiota ja jäsenvaltioita takaamaan SLAPP-kannedirektiivin nopean ja asianmukaisen täytäntöönpanon ja toteuttamaan tehokkaita toimia, jotta SLAPP-tapaukset loppuisivat kaikkialla EU:ssa;

29. kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan suositusta, jonka Euroopan neuvoston journalismin suojeluun keskittyvä foorumi on antanut maanpaossa olevien toimittajien suojelun vahvistamiseksi, mukaan lukien suojatoimet Interpolin julkaisemien kansainvälisten etsintäkuulutusten väärinkäyttöä vastaan;

30. muistuttaa, että 16 EU:n jäsenvaltiota on vastikään sitoutunut vahvistamaan tukeaan tietojen eheydelle ja tiedotusvälineiden riippumattomuudelle; on tietoinen, että monet jäsenvaltiot ovat hyväksyneet erityisiä toimintasuunnitelmia ja ryhtyneet toimiin perustaakseen tukirakenteita, joiden tarkoitus on edistää toimittajien turvallisuutta;

Perusoikeuksien, demokratian ja teknologian risteyskohta

31. korostaa, että suuntaus manipuloida vaaleja EU:ssa on yleistymässä sekä kotimaisten että ulkomaisten toimijoiden keskuudessa; kehottaa komissiota analysoimaan säännöllisesti erityisesti jäsenvaltioiden saatavilla olevia ja käyttöön ottamia välineitä, joilla torjutaan vaaliprosesseihin liittyvää disinformaatiota ja ulkomaista sekaantumista, ja ottamaan huomioon, että tällaiset uhat heikentävät perusoikeuksia, myös oikeutta vastaanottaa ja levittää tietoa, demokraattista osallistumista sekä vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja;

32. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikkiin toimenpiteisiin, joita toteutetaan EU:n suojelemiseksi ulkomaiselta sekaantumiselta ja tiedonmanipuloinnilta, sisällytetään vahvat ja peräänantamattomat suojatoimet, joilla turvataan perusoikeudet, sananvapaus mukaan lukien; panee merkille komission hiljattain ehdottaman mekanismin, joka tunnetaan nimellä demokratian kilpi, ja ilmaisee aikomuksensa osallistua rakentavasti sen kehittämiseen jatkossa;

33. kehottaa komissiota arvioimaan, ovatko useisiin akateemisen maailman edustajiin, tutkijoihin ja analyytikkoihin kohdistuvat EU:n rajoittavat toimenpiteet EU:n lainsäädännön suhteellisuus- ja tarpeellisuusvaatimusten ja perusoikeuskirjan 11 artiklan mukaisia ja onko ne suunniteltu niin, että niiden vaikutus taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin on mahdollisimman pieni; muistuttaa, että on taattava oikeus tulla kuulluksi[43];

34. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita takaamaan digipalvelusäädöksen, tekoälysäädöksen[44] sekä poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta annetun asetuksen[45] tehokkaan täytäntöönpanon ja valvonnan muun muassa varmistamalle tätä varten riittävät henkilöresurssit ja tekniset resurssit, jotta tulevien vaalien koskemattomuus EU:ssa voidaan taata;

35. toteaa, että digiteknologia on tärkeässä osassa, kun halutaan edistää tiedon saatavuutta ja demokraattista osallistumista; painottaa, että sosiaalisen median alustojen liiketoimintamalli, joka perustuu mikrokohdentamiseen, voi johtaa riippuvuutta aiheuttavaan käytökseen ja eripuraa lietsovan sisällön vahvistamiseen ja että tällä voi olla vakavia vaikutuksia perusoikeuksiin, kuten lapsen oikeuksiin, henkilötietojen suojaan, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen; korostaa, että sosiaalisen median alustoja käytetään usein ulkomaisen sekaantumisen ja hybridihyökkäysten välineenä, koska ne vahvistavat sosiaaliseen koheesioon ja demokraattisiin prosesseihin on kohdistuvia vaikutuksia; korostaa, että näihin haasteisiin on vastattava osana EU:n laajempaa häiriönsietokykyekosysteemiä;

---

43 https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/01/european-union-restrictive-measures-against-academics-negatively-impact.

44 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, annettu 13. kesäkuuta 2024, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (tekoälysäädös) (EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

45 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/900, annettu 13. maaliskuuta 2024, poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta (EUVL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

36. kehottaa komissiota koventamaan riskinarvioinnin ja lieventämisen velvoitteita erittäin suurten verkkoalustojen ja erittäin suurten verkkohakukoneiden osalta ja varmistamaan tehokkaan seurannan; kehottaa komissiota pysymään tiukkana, kun digipalvelusäädöstä yritetään horjuttaa, ja kehottaa sitä jatkamaan käynnissä olevia tutkimuksia, jotka koskevat suuria verkkoalustoja;

37. nostaa esiin generatiivisten tekoälychattibottien asettamat haasteet, kuten näiden järjestelmien potentiaalin aiheuttaa vuorovaikutuksellaan kognitiivista haittaa; katsoo, että sellaisten periaatteiden kuin läpinäkyvyys, selitettävyys, oikeudenmukaisuus ja vastuuvelvollisuus on ohjattava uutta teknologiaa, myös tekoälyjärjestelmiä, ja tämän lisäksi algoritmisten järjestelmien on sisällettävä asianmukaiset turvakeinot, kuten riippumattomien vaikutustenarviointien suorittaminen, jotta voidaan ennaltaehkäistä niitä lisäämästä syrjintää ja nykyistä epätasa-arvoisuutta; on yhtä mieltä YK:n pääsihteerin kanssa siitä, että algoritmit eivät saisi yksinomaan määrittää ihmisten käytössä olevaa tietoa ja että teknologiayritysten olisi varmistettava, että niiden algoritmit ja sisällön suosittelujärjestelmät suunnitellaan ja niitä käytetään tavoilla, jotka eivät heikennä perusoikeuksia ja demokraattisia arvoja;

38. muistuttaa, että digipalvelusäädöksen 27 artiklan mukaan verkkoalustojen tarjoajien on esitettävä ehdoissaan niiden suosittelujärjestelmissä käytettävät tärkeimmät parametrit, palvelun vastaanottajille tarjolla olevat vaihtoehdot kyseisten parametrien muuttamiseksi tai niihin vaikuttamiseksi sekä selvitys siitä, miksi palvelun vastaanottajalle ehdotetaan tiettyä sisältöä; kehottaa verkossa toimivia välittäjä lopettamaan käytännöt, joissa polarisaatiota käytetään tarkoituksellisesti hyväksi voiton tavoittelussa;

39. korostaa kielteisiä vaikutuksia, joita verkkoalustoilla voi olla perusoikeuksiin ja lasten mielenterveyteen; korostaa tarvetta suojella lapsia verkossa ja kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti, voidaanko nykyisillä oikeudellisilla kehyksillä puuttua tehokkaasti näihin huolenaiheisiin, ja toteaa, että erityisesti on keskityttävä varmistamaan, että tällaisissa arvioinneissa painotetaan erityisesti lasten oikeuksia ja perusoikeuksia; korostaa, että tulevalla digitaalista oikeudenmukaisuutta koskevalla säädöksellä on tosiasiallisesti suojeltava lapsia verkossa ja turvattava heidän oikeutensa; kehottaa lisäksi komissiota varmistamaan yksityisyyden, turvallisuuden ja turvatoimien korkean tason lapsille ja suojelemaan heitä entistä paremmin haitalliselta ja laittomalta sisällöltä ja profilointiin perustuvalta mainonnalta;

40. suhtautuu myönteisesti ilmoitukseen, että tulossa on ensimmäinen EU:n laajuinen tutkimus sosiaalisen median vaikutuksista hyvinvointiin, ja kehottaa komissiota nopeuttamaan prosessia;

41. kehottaa investoimaan enemmän media- ja digilukutaitoon tehokkaimpana suojatoimena manipulointia vastaan; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään media- ja digilukutaidon, kansalaiskasvatuksen, Euroopan historian, perusoikeuksien kunnioittamisen, kriittisen ajattelun ja julkisen osallistumisen edistämisen koulujen ja korkeakoulujen opetussuunnitelmiin ja ottamaan ne huomioon kriittisinä tekijöinä demokraattiseen toimintaan osallistumisen ja perusoikeuksien, mukaan lukien sananvapaus ja tiedonsaantioikeus, tehokkaan hyödyntämisen kannalta; korostaa tarvetta tehdä samanaikaisesti töitä tietoisuuden lisäämiseksi siitä, miten disinformaatiota on mahdollista torjua, ja digilukutaidon edistämiseksi; kehottaa laatimaan yhteisen EU:n media- ja digilukutaitostrategian sekä käynnistämään hankkeita, joilla saavutetaan konkreettisia ja merkittäviä tuloksia kaikkialla EU:ssa;

42. pitää valitettavana, että valtioiden tiedustelupalvelut valvovat yhä enemmän riippumattomia tiedotusvälineitä ja toimittajia; tuomitsee jyrkästi tiettyjen hallitusten pyrkimykset esittää riippumattomat tiedotusvälineet ja toimittajat radikalisoitumisen edistäjinä tai rajoittaa näiden työtä määrittämällä ne uhaksi yhteiskunnalle tai kansalliselle turvallisuudelle;

43. muistuttaa, että valvonta on suoritettava lakia noudattaen, sillä on oltava oikeutettu tavoite ja sen on oltavat tarpeellista ja oikeasuhteista, kun otetaan huomioon, että se uhkaa perusoikeuksia ja demokratiaa; pitää valitettavana, että joidenkin jäsenvaltioiden oikeudellisessa kehyksessä ei tarjota täsmällisiä, tehokkaita ja kattavia suojatoimia, jotka koskevat valvontatoimien valtuuttamista ja täytäntöönpanoa sekä mahdollisia oikeussuojakeinoja tällaisia toimia vastaan; korostaa, että kaikkiin valvontatoimiin on sovellettava asianmukaista laillisuusvalvontaa ja tehokasta seurantaa; pitää huolestuttavina uusia tapauksia, joissa on vedottu perusteettomasti kansalliseen turvallisuuteen vakoiluohjelmien käyttöönoton ja käytön perusteena, ja pyritty varmistamaan täydellinen salassapito ja vastuuvelvollisuuden puute; suhtautuu myönteisesti komission lausuntoon, joka on yhdenmukainen Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa ja jonka mukaan pelkkä vetoaminen kansalliseen turvallisuuteen ei ole hyväksyttävä syy rajattomiin poikkeuksiin EU:n lainsäädännöstä, vaan sitä varten olisi edellytettävä selkeitä perusteluja; kehottaa komissiota ryhtymään lausuntonsa perusteella lisätoimenpiteisiin tapauksissa, joissa on viitteitä väärinkäytöksistä; muistuttaa, että demokraattisessa avoimessa yhteiskunnassa, jossa noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta, kansallisen turvallisuuden nimissä asetettavien rajoitusten olisi oltava poikkeus, ei sääntö;

44. kehottaa jälleen jäsenvaltioita[46] noudattamaan kaikkia PEGA-valiokunnan ja Venetsian komission antamia suosituksia, joissa annetaan tärkeitä ohjeita perusoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen ja demokraattisen valvonnan noudattamisen varmistamisesta; korostaa, että kaikissa teknistä valvontaa koskevissa tapauksissa on edellytettävä täydellistä vastuuvelvollisuutta ja avoimuutta; kehottaa komissiota vastaamaan vakoiluohjelmateknologian aiheuttamiin kasvaviin uhkiin; pyytää toteuttamaan tehokasta oikeudellista valvontaa sen varmistamiseksi, että valvontaa ei koskaan käytetä toimittajia, aktivisteja tai poliittisia vastustajia vastaan;

45. kehottaa painokkaasti saattamaan päätökseen EU:n liittymisen Euroopan ihmisoikeussopimukseen; muistuttaa, että Euroopan unionin tuomioistuin yksilöi lausunnossaan 2/13 useita laillisia esteitä liittymiselle, ja painottaa, että on tärkeä etsiä ratkaisuja näihin esteisiin, jotta EU:n nopea ja onnistunut liittyminen olisi mahdollista; painottaa, että tämä on olennaisen tärkeää, jotta EU:n oikeudellinen kehys voidaan mukauttaa ihmisoikeuksien suojelun tiukimpiin normeihin;

Perusoikeudet rajoilla ja muuttoliikepolitiikka

46. palauttaa mieliin, että EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen alaisessa lainsäädäntökehyksessä vahvistetaan uudistetut turvapaikkamenettelyjen, rajaturvallisuuden ja solidaarisuuden säännöt; painottaa, että sen tehokas täytäntöönpano edellyttää perusoikeuksien kunnioittamista kaikin tavoin; korostaa, että perusoikeuksien kunnioittamista on edelleen seurattava tiiviisti;

47. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita ja erityisesti niiden toimivaltaisia viranomaisia noudattamaan kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita ja -sitoumuksia muuttoliikepolitiikassaan ja edistämään nopeaa tutkintaa, seuraamaan tarkasti näiden politiikkojen vaikutusta perusoikeuksiin niin nykyisten oikeudellisten kehysten kuin uuden lainsäädännön laatimisen yhteydessäkin ja pidättäytymään sellaisten muuttoliikepolitiikkojen hyväksymisestä, jotka lisäävät eriarvoisuutta ja syrjäytymistä; kannustaa EU:ta ja jäsenvaltioita ottamaan huomioon haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tilanteen ja erityistarpeet; kehottaa ottamaan käyttöön mekanismin näiden velvoitteiden noudattamisen valvontaan;

48. kehottaa jäsenvaltioita panemaan muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöön kokonaisuudessaan ja kohtuullisessa ajassa; korostaa, että täytäntöönpanon määräaikaa on noudatettava; panee huolestuneena merkille, että jotkin jäsenmaat eivät ole valmistautuneet noudattamaan täytäntöönpanon määräaikaa, myöskään perusoikeuksia koskevien säännösten osalta,

---

46 Tämä koskee erityisesti Kreikkaa, Kyprosta, Italiaa, Unkaria, Puolaa ja Espanjaa.

ja kannustaa jatkamaan tukea ja yhteistyötä täysimittaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi; korostaa, että kansainvälisessä oikeudessa on vahvistettu, että turvapaikan hakeminen on laillinen toimi eikä ketään voi näin ollen ottaa säilöön pelkästään siksi, että hän on turvapaikanhakija; muistuttaa, että turvapaikanhakijoiden säilöönoton on oltava viimesijainen toimenpide, jos vähemmän pakottavien toimenpiteiden tehokas käyttö ei ole mahdollista; korostaa, että turvapaikanhakijoiden säilöönoton on oltava poikkeuksellista, tarpeellista ja oikeasuhteista ja että se voidaan määrätä vain yksilöllisen arvioinnin perusteella ja erityisistä, EU:n lainsäädännössä määritetyistä syistä;

49. tuomitsee jyrkästi rajoilla tapahtuvat perusoikeusloukkaukset, kansallisten viranomaisten, kuten lainvalvonta- ja rajaviranomaisten, harjoittaman kaltoinkohtelun ja väkivallan; toteaa, että tällaiset käytännöt jäävät usein ilmoittamatta ja tutkimatta; panee lisäksi merkille, että useisiin jäsenvaltioihin kohdistuu edelleen merkittäviä operatiivisia paineita niiden ulkorajoilla; korostaa, että nämä haasteet edellyttävät koordinoituja eurooppalaisia toimia, kuten virtaviivaistettuja ja tehokkaita menettelyjä, joissa noudatetaan kaikilta osin sovellettavaa EU:n ja kansainvälistä oikeudellista kehystä;

50. palauttaa mieliin kansainvälisen merioikeuden mukaisen velvollisuuden auttaa merihädässä olevia ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita käynnistämään kiireellisesti pysyviä ja koordinoituja etsintä- ja pelastusoperaatioita, joihin kuuluu nopea maihin laskeminen; kehottaa lisäksi jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki mahdolliset toimet merihädässä olevien henkilöiden pelastamiseksi; kehottaa lisäksi varmistamaan, että etsintä- ja pelastusoperaatiot voidaan toteuttaa EU:n ja kansainvälistä lakia noudattaen ja että asiaan liittyvät toimijat, mukaan lukien jäsenvaltioiden viranomaiset, asianomaiset EU:n virastot ja valtioista riippumattomat toimijat, koordinoivat niitä mahdollisuuksien mukaan;

51. palauttaa mieliin, että eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen[47] 46 artikla voidaan ottaa käyttöön tapauksissa, joissa on mahdollisesti kyse perusoikeusloukkauksesta; kehottaa virastoa hyödyntämään ennakoivasti kaikkia sen käytettävissä olevia välineitä ja erityisesti mahdollisuutta aktivoida 46 artikla perusoikeusloukkausten johdosta;

52. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan asianmukaisesti huomioon suositukset, jotka Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu esitti pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja muuttajia auttavia ihmisoikeuksien puolustajia käsittelevässä raportissaan ”Protecting

---

47 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896, annettu 13. marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta (EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

the Defenders: Ending repression of human rights defenders assisting refugees, asylum seekers and migrants in Europe”[48]; painottaa, että on tärkeää ylläpitää ihmisarvon kunnioittamiseen perustuvaa julkista keskustelua ja samalla nostaa esiin muuttoliike- ja turvapaikka-asioista käytävän tosiseikkoihin perustuvan ja vastuullisen julkisen keskustelun merkitystä; tuomitsee jyrkästi toistuvan pakolaisten ja maahanmuuttajien vastaisen retoriikan;

Sukupuolistunut väkivalta, naisten oikeudet ja hlbtiq+-henkilöiden oikeudet

53. tuomitsee jyrkästi naisten ja hlbtiq+-henkilöiden oikeuksien taantumisen useissa jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita suojelemaan ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja perusoikeuksia muun muassa puuttumalla disinformaatioon ja järjestelmällisiin kampanjoihin, joilla pyritään rajoittamaan näitä oikeuksia, ja tekemään tarvittavia toimia sukupuolten tasapuolisen edustuksen tukemiseksi;

54. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sukupuolten tasa-arvoa ja oikeuksia vastustavien liikkeiden, mukaan lukien hlbtiq+-henkilöiden oikeuksia vastustavat liikkeet, torjumiseksi sekä tutkimaan, seuraamaan ja analysoimaan perusteellisesti näiden liikkeiden vaikutusta, jotta saadaan selkeämpi kuva niiden toiminnasta, koordinoinnista ja rahoitusstrategioista; painottaa, että näiden asioiden ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan turvata inklusiivinen ja suvaitseva Eurooppa, joka perustuu SEU 2 artiklassa vahvistetuille arvoille;

55. vaatii komissiota varmistamaan, että tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä sukupuolten tasa-arvon ja oikeuksien vastaiset ryhmät, joiden tavoitteena on tehdä tyhjäksi naisten ja hlbtiq+- henkilöiden oikeuksissa saavutettu edistyminen, eivät ole oikeutettuja EU:n rahoitukseen, eivätkä myöskään ryhmät, jotka eivät kunnioita EU:n arvoja ja perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti sellaisten yhteistyössä hallinnoitavien varojen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, joilla on tarkoitus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja tukea kansalaisyhteiskuntaa, myös naisten oikeuksia edistäviä kansalaisjärjestöjä, jotta voidaan varmistaa, että tällaisten varojen saamista koskevia ehdotuspyyntöjä ei tarkoituksellisesti keskeytetä tai evätä;

56. ilmaisee vakavan huolensa hlbtiq+-yhteisöön ja sen perusoikeuksiin kohdistuvien hyökkäysten lisääntymisestä joissakin jäsenvaltioissa; painottaa, että nämä hyökkäykset loukkaavat oikeutta syrjimättömyyteen, oikeutta yhdenvertaisuuteen lain edessä ja oikeutta yhdenvertaiseen ja syrjimättömään suojeluun lain edessä;

---

48 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita torjumaan kaikkea hlbtiq+-henkilöihin kohdistuvaa väkivaltaa ja syrjintää ja puuttumaan suojelussa oleviin eroavaisuuksiin , jotka ovat seurausta suojelutoimien epäyhdenmukaisesta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa; suhtautuu myönteisesti uuteen EU:n sateenkaaristrategiaan 2026–2030 ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan sen nopean täytäntöönpanon; kehottaa jäsenvaltioita uudistamaan tai hyväksymään hlbtiq+-henkilöitä koskevia uusia kansallisia toimintasuunnitelmia tai strategioita, jotta EU:n aloitteet täydentyvät tehokkailla kansallisilla toimenpiteillä;

57. korostaa, että sukupuolen juridisen tunnustamiseen liittyvien menettelyjen puuttuminen loukkaa perusoikeuksia; tuomitsee eheytyshoidot, kuten käytännöt, joiden tarkoituksena on muuttaa tai tukahduttaa henkilön seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä ja/tai sukupuolen ilmaisua, perusoikeuksien loukkauksina, ja kehottaa komissiota estämään ne konkreettisin toimin; kehottaa lisäksi komissiota esittämään tässä yhteydessä säädösehdotuksen, jolla otettaisiin käyttöön EU:n laajuinen eheytyshoitojen kielto kaikissa jäsenvaltioissa jatkotoimena eurooppalaiselle kansalaisaloitteelle ”Kielto eheytyshoidoille Euroopan unionissa”;

58. on erittäin huolestunut syrjivistä toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön joissakin jäsenvaltioissa sillä verukkeella, että kyse on ”hlbtiq+-propagandan” torjumisesta, ja että ne osaltaan hälyttävästi lisäävät hlbtiq+-henkilöihin kohdistettuja viharikoksia ja -puhetta; korostaa tällaisten toimenpiteiden kielteistä vaikutusta sanan- ja kokoontumisvapauteen; korostaa, että näillä toimilla kannustetaan syrjintään ja rikotaan EU:n oikeutta; painottaa hlbtiq+-henkilöiden itsemääräämisoikeuden merkitystä ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä;

59. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita suojelemaan hlbtiq+-henkilöiden oikeuksia EU:n oikeuden, perusoikeuskirjan sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti; kehottaa komissiota puuttumaan kaikilla sen käytettävissä olevilla mekanismeilla siihen, että hlbtiq+-henkilöiden perusoikeuksiin liittyvien unionin tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpano laiminlyödään jatkuvasti;

60. muistuttaa, että useissa jäsenvaltioissa on edelleen oikeudellisia esteitä samaa sukupuolta olevien kumppaneiden, vanhempien ja muissa maissa solmittujen avioliittojen tunnustamiselle; varoittaa, että tällaiset käytännöt estävät hlbtiq+-perheiden vapaata liikkuvuutta EU:ssa, rikkovat syrjimättömyyttä lain edessä koskevaa periaatetta ja ovat osoitus siitä, että hlbtiq+-henkilöitä ei suojella yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa; kehottaa jäsenvaltioita tunnustamaan samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteet oikeudellisesti, jos ne eivät ole vielä sitä tehneet; kehottaa komissiota

laatimaan direktiivin 2004/38/EY[49] uudelleen, jotta siihen sisällytetään yksityis- ja perhe-elämää koskevien oikeuksien selkeä rajatylittävä tunnustaminen; painottaa, että kaikki lapset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja että jäsenvaltioiden on toimittava lapsen edun mukaisesti;

61. muistuttaa parlamentin toimivallasta vanhemmuusasetuksessa, joka tukee vanhemmuuden tunnistamista kaikkialla EU:ssa perhetyypistä riippumatta; kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään vanhemmuusasetuksen ripeästi, jotta voidaan taata oikeusvarmuus vanhemmille ja lapsille kaikkialla EU:ssa ja varmistaa, että yhdessä EU:n jäsenvaltiossa vahvistettu vanhemmuussuhde tunnustetaan automaattisesti kaikkialla EU:ssa; kehottaa komissiota varmistamaan, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta, lapsen oikeuksia, oikeutta oleskeluun ja perheenyhdistämiseen kunnioitetaan EU:ssa kaikilta osin, jotta kaikki kansalaiset voivat nauttia yhtäläisistä oikeuksista ja hyötyä niistä kaikin mahdollisin tavoin;

62. suhtautuu myönteisesti EU:n naisten oikeuksien edistämissuunnitelmaan ja sen liitteenä olevaan julistukseen tasa-arvoisen yhteiskunnan periaatteista; pitää kuitenkin valitettavana, ettei siihen sisälly vahvoja taloudellisia sitoumuksia; pitää huolestuttavana, että tahtotaso tasa-arvon unionin suojeluun ja edistämiseen on riittämätön;

63. korostaa, että sukupuolistunut väkivalta sekä verkossa että sen ulkopuolella on merkittävä ja laaja-alainen rikos, joka loukkaa perusoikeuksia ja yhdenvertaisuutta lain edessä koskevaa periaatetta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan toimia kaikkia sukupuolistuneen väkivallan muotoja vastaan, niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin;

64. on huolissaan sukupuolistuneen verkkoväkivallan muotojen ja toimintamallien jatkuvasta kehittymisestä; painottaa, että verkkoväkivallan yleisimpiin muotoihin kuuluvat esimerkiksi intiimin materiaalin jakaminen ilman suostumusta ja vihapuhe; korostaa tarvetta kehittää toimenpiteitä, joilla puututaan naisvihamielisten arvojen yleistymiseen sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien osalta ja torjutaan sitä; painottaa, että on syvennettävä ymmärrystä incel-ilmiöstä ja -ideologiasta, ja korostaa, että on tärkeää hyödyntää

---

49 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29. huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

aktiivisempia politiikkatoimia, jotta voidaan tehdä ennaltaehkäisevää työtä tällaisten ilmiöiden ja narratiivien torjumiseksi;

65. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita puuttumaan mahdollisiin lisääntyviin haittoihin ja lamaannuttaviin vaikutuksiin, joita uudet teknologiat, kuten tekoäly, saattavat aiheuttaa uhreille, sekä ottamaan käyttöön ennaltaehkäiseviä ja tukevia toimenpiteitä; kehottaa lisäksi komissiota ryhtymään toimiin naisiin kohdistuvaa laajamittaista verkkoväkivaltaa vastaan, sillä siitä on tullut entistä suurempi este naisten osallistumiselle julkiseen elämään ja sukupuolten tasapuoliselle edustukselle; kehottaa tässä yhteydessä komissiota ja jäsenvaltioita panemaan kaikilta osin ja asianmukaisesti täytäntöön asiaa koskevan lainsäädännön, erityisesti direktiivin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta[50] ja digipalvelusäädöksen;

66. pitää erittäin valitettavana ja tuomittavana viharikosten ja -puheen leviämistä, myös sosiaalisessa mediassa; korostaa, että ne ovat vakava uhka demokratialle, oikeusvaltioperiaatteelle ja perusoikeuksille; nostaa esiin ja tuomitsee painokkaasti uhat, joita demokraattiselle keskustelulle ja perusoikeuksille aiheutuu, kun demokratianvastaiset liikkeet ja poliitikot käyttävät sanan- ja tiedonvälityksen vapautta hyväkseen ja legitimoivat niiden varjolla vihapuheen, disinformaation ja toimittajien ja vähemmistöjen pelottelun; painottaa, että sananvapautta on harjoitettava lain sallimissa rajoissa ja perusoikeuskirjan 11 artiklan mukaisesti eikä sen varjolla saa yrittää horjuttaa demokratiaa ja perusoikeuksia;

67. vetoaa komissioon ja jäsenvaltioihin, jotta ne toteuttaisivat tarvittavat toimenpiteet torjuakseen vihapuhetta ja viharikoksia sekä verkossa että sen ulkopuolella, erityisesti silloin, kun tällainen käytös voi kärjistyä väkivallaksi, johon kuuluu myös sukupuolistunut väkivalta; korostaa lisäksi, että on syytä laatia EU:n lainsäädäntöä viharikosten ja -puheen torjumiseksi, mukaan lukien niiden harjoittaminen sellaisilla perusteilla kuin sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen; kannustaa komissiota toteuttamaan EU:n sateenkaaristrategiaa 2026–2030 koskevia jatkotoimia; pitää tervetulleena komission aloitetta SEUT 83 artiklan 1 kohdassa olevan EU-rikosten luettelon laajentamisesta kattamaan vihapuheen ja viharikokset ja korostaa, että on varmistettava EU:n päättäväinen reagointi rikosoikeuden keinoin;

68. kehottaa neuvostoa laajentamaan nykyistä SEUT 83 artiklan 1 kohdan EU-rikosten luetteloa sisältämään myös vihapuheen ja -rikokset; kehottaa neuvostoa ottamaan käyttöön tätä koskevan siirtymälausekkeen; kehottaa komissiota olemaan valmiina

---

50 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1385, annettu 14. toukokuuta 2024, naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta, EUVL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

aloittamaan menettelyn toisen vaiheen ja ehdottamaan direktiiviä, jonka tarkoitus on torjua vihapuhetta ja viharikoksia sekä verkossa että sen ulkopuolella ja ottaa tässä suhteessa huomioon myös parlamentin kanta[51];

69. painottaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen ja -oikeuksien, mukaan lukien turvalliset ja lailliset abortit, puutteellinen saatavuus tai epääminen on yksi sukupuolistuneen väkivallan muoto ja loukkaa ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia; kehottaa komissiota aktiivisiin toimiin seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen ja -oikeuksien laajan saatavuuden varmistamiseksi; kehottaa jälleen sisällyttämään perusoikeuskirjaan oikeuden turvalliseen ja lailliseen aborttiin;

70. kehottaa komissiota varmistamaan eurooppalaisen kansalaisaloitteen ”My Voice My Choice: turvallisen ja saavutettavan abortin puolesta” asianmukaiset jatkotoimet ja esittämään rahoitusmekanismia tueksi jäsenvaltioille, jotka haluavat tarjota turvallisia seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja, mukaan lukien turvallinen ja laillinen abortti, niille EU:ssa oleville, joilla ei edelleenkään ole mahdollisuutta tällaisiin palveluihin;

71. korostaa, että EU:ssa ei edelleenkään ole koko unionin laajuista suostumuksen puutteeseen perustuvaa raiskauksen määritelmää; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että lainsäädännössä tai käytännössä ei synny suostumusolettamusta sen perusteella, että seksuaalisia tekoja ei vastusteta fyysisesti riippumatta siitä, onko tekijä uhannut fyysisellä väkivallalla tai käyttänyt sitä tai onko uhri intiimissä suhteessa tai naimisissa tekijän kanssa; kehottaa lisäksi jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä niin tehneet, sisällyttämään kansalliseen lainsäädäntöönsä raiskauksen määritelmän, joka perustuu vapaasti annetun suostumuksen puutteeseen Istanbulin yleissopimuksen ja kehittyvien kansainvälisten normien mukaisesti; kehottaa komissiota tekemään ehdotuksen tällaiseksi määritelmäksi EU:n tasolla; toteaa jälleen, että seksuaalinen väkivalta, mukaan lukien raiskaus, on vakava loukkaus ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa vastaan;

72. palauttaa mieliin ne asiakirjat, jotka on julkaistu tuomitun seksuaalirikollisen Jeffrey Epsteinin tapauksen yhteydessä ja joista käy ilmi, että lukemattomia rikoksia on tehty ja että on olemassa suuri joukko rikoksentekijöitä, joiden henkilöllisyydestä ei ole selvyyttä; huomauttaa, että on tarkasti dokumentoitu, että Epsteinin verkosto ulottui syvälle Euroopan vallan kamareihin ja siihen kuului kuninkaallisia, korkea-arvoisia diplomaatteja ja poliitikkoja; tuomitsee sen, että vielä ei ole selvitetty, kuinka moni hänen verkostonsa jäsenistä – ja ketkä – olivat tietoisia tai osallistuivat ihmiskauppaan, lapsiin kohdistuviin seksuaalisiin tekoihin, petoksiin

---

51 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0044_FI.html.

ja talousrikoksiin; korostaa, että on erittäin huolestuttavaa, että nämä henkilöt ovat edelleen vapaalla jalalla, samoin kuin se, että täyden vastuuvelvollisuuden puute rapauttaa oikeusvaltioperiaatetta ja yleistä luottamusta demokraattisiin instituutioihin; korostaa, että rajatylittäviä piirteitä sisältävät tapaukset EU:ssa olisi käsiteltävä EU:n tasolla; kyseenalaistaa EU:n valmiudet tutkia, ehkäistä ja torjua monimutkaisia rajatylittäviä rikoksia, joihin yhteiskunnan eliitti syyllistyy; kehottaa komissiota antamaan viipymättä EU:n rikostentorjunnan asiantuntijavirastolle (Europol) tehtäväksi yhdessä Euroopan petostentorjuntaviraston ja kansallisten viranomaisten kanssa tutkia ja analysoida tällaisen rikollisen toiminnan luonnetta sekä tunnistaa ne tahot, joita voidaan pitää vastuuvelvollisina;

73. kehottaa jäsenvaltioita tunnistamaan naismurhat erilliseksi sukupuolistuneen rikoksen muodoksi kansallisessa lainsäädännössä, hyväksymään ja panemaan täytäntöön kattavat strategiat niiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, varmistamaan tehokkaan tutkinnan ja syytteiden nostamisen kaikissa tapauksissa ja järjestämään erityistä turva-asumista, keskusteluapua ja korvausmekanismeja uhrien sukulaisille;

74. tuomitsee jyrkästi raiskauksen ja muiden seksuaalisen väkivallan muotojen käyttämisen sodankäynnin välineenä ja palauttaa mieliin, että tällainen toiminta voi olla kansainvälisen oikeuden mukainen sotarikos tai rikos ihmisyyttä vastaan; pyytää painokkaasti vahvistamaan kansainvälisiä toimia, jotta tällaiset tapahtumat saadaan dokumentoitua, ja korostaa, että on tärkeää varmistaa seksuaalisen väkivallan uhrien, myös sotatilanteessa raiskauksen uhriksi joutuneiden, mahdollisuus turvalliseen ja lailliseen aborttiin;

75. kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita ratifioimaan Istanbulin yleissopimuksen; on erittäin huolestunut jäsenvaltioista, jotka eivät ole vielä ratifioineet Istanbulin yleissopimusta, ja mahdollisista siitä eroamisista; painottaa, että tällainen kehitys johtuu pitkittyneestä disinformaatiokampanjasta, jota demokratiaa vastustavat voimat ovat toteuttaneet kaikkialla EU:ssa ja joka koskee yleissopimuksen soveltamisalaa ja tavoitteita;

Vangit ja vankeusolot

76. palauttaa mieliin, että perusoikeuskirjan 4 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa vahvistettu kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto on ehdoton ja kiistämätön ja että sitä sovelletaan kaikilta osin kaikkiin henkilöihin, myös vapautensa menettäneisiin; kehottaa jäsenvaltioita takaamaan, että kidutuksen vastaisen komitean ja kansallisten ennaltaehkäisevien mekanismien edustajat voivat suorittaa esteettä vierailuja kaikkiin paikkoihin, joissa henkilöitä on vangittuna tai pidätettynä, ja niiden suositukset pannaan kaikilta osin täytäntöön;

77. panee huolestuneena merkille, että joissakin jäsenvaltioissa tutkintavankeutta käytetään tarpeettoman paljon tai ilman riittäviä perusteita; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että oikeudenkäyntiä edeltävää vapaudenmenetystä sovelletaan vasta viimeisenä keinona ja että siinä noudatetaan kaikilta osin Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia ja syyttömyysolettamaa, ja vahvistamaan laillisuusvalvontaa ja vangitsemispäätösten säännöllistä uudelleentarkastelua;

78. tuomitsee jyrkästi sen, että tilanahtaus on järjestelmällistä, lääketieteellistä hoitoa ei ole ja tutkintavankeutta pitkitetään laittomasti; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan Nelson Mandela -sääntöjen, YK:n kidutuksen vastaisen yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan sekä Euroopan vankilasääntöjen noudattamisen kaikilta osin ja hyväksymään ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia toimenpiteitä, myös nuorille tarkoitetuissa laitoksissa, sekä ryhtymään toimiin tilanahtautta vastaan, varmistamaan terveydenhoidon ja psykologisen tuen saatavuuden ja vahvistamaan itsemurhien ennaltaehkäisytoimia; korostaa, että ihmisarvon suojelu kuvastaa sitä, kuinka vahva demokratia yhteiskunnassa vallitsee;

79. kehottaa komissiota etsimään ratkaisuja vankiloissa tapahtuviin vakaviin rikkomuksiin puuttumiseksi SEU 2 artiklassa vahvistettujen arvojen vaalimista koskevan EU:n velvoitteen mukaisesti;

Kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvat uhat

80. muistuttaa, että SEU 11 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n toimielinten on käytävä avointa ja säännöllistä vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja etujärjestöjen kanssa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan tehokkaat ja hyvän hallintotavan normien mukaiset kuulemismenettelyt, edistämään yksilöiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden osallistumista ja tehokasta mukanaoloa päätöksenteossa, mukaan lukien kysymyksissä, jotka liittyvät perusoikeuksien suojeluun ja edistämiseen, ja tukemaan niiden valmiuksia osallistua EU:n toimintapolitiikkoihin sekä samalla varmistamaan avoimuuden ja sovellettavien sääntöjen noudattamisen kaikilla tavoin;

81. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioille kestävän, joustavan ja helposti saatavilla olevan rahoituksen ja oikeussuojan saatavuuden;

82. pitää myönteisenä uuden monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa annettua komission ehdotusta uudelleenjakaa jäädytetyt varat kansalaisyhteiskunnan organisaatioille, ja painottaa, että on taattava tällaisten varojen osittainen käyttö sellaisten organisaatioiden tukemiseen, jotka työskentelevät edistääkseen perusoikeuksia ja muita EU:n arvoja niissä jäsenvaltioissa, joissa varat ovat jäädytettyinä; muistuttaa siitä, millainen merkitys kansalaisten, tasa-

arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmalla on perussopimuksissa, EU:n perusoikeuskirjassa ja sovellettavissa kansainvälisissä ihmisoikeusyleissopimuksissa vahvistettujen oikeuksien ja arvojen suojelussa ja edistämisessä, erityisesti tuettaessa kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja kannustettaessa kansalaisvaikuttamiseen ja demokraattiseen toimintaan osallistumiseen avoimen, oikeuksiin perustuvan, demokraattisen, tasa-arvoisen ja osallisuutta edistävän yhteiskunnan säilyttämiseksi ja kehittämiseksi edelleen; katsoo, että uudella AgoraEU-ohjelmalla on turvattava vähintään yhtä kunnianhimoinen tavoitetaso kuin kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmalla;

83. suhtautuu myönteisesti komission laatimaan EU:n kansalaisyhteiskuntastrategiaan; pitää lisäksi myönteisenä sitä, että strategiassa keskitytään kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin ja että siihen kuuluu erilaisia toimia, joita ovat muun muassa kansalaisyhteiskunnan kanssa tehdyn tehokkaan ja merkityksellisen työn vahvistaminen, avoimen, turvallisen ja mahdollistavan kansalaistoimintaympäristön varmistaminen tarjoamalla tukea ja suojelua, myös vähentämällä kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin kohdistuvia hallinnollisia rasitteita ruohonjuuritasolla, sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tukeminen riittävällä, kestävällä ja avoimella rahoituksella; kehottaa komissiota varmistamaan, että strategia pannaan kaikilta osin täytäntöön, ja seuraamaan järjestelmällisesti kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kehittymistä oikeusvaltiokertomuksissaan;

84. ilmaisee syvän huolensa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta sekä siitä useissa jäsenvaltioissa lisääntyvästä vainosta, joka kohdistuu kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin ja ihmisoikeuksien puolustajin , erityisesti niihin, joiden työ liittyy rasismin torjuntaan, ilmasto-oikeudenmukaisuuteen, hlbtiq+- henkilöiden oikeuksiin, naisten oikeuksiin ja maahanmuuttajien tukemiseen; toteaa, että näihin ryhmiin kohdistuu monenlaisia uhkia, muun muassa oikeudellisia ja taloudellisia rajoitteita, rahoituksen keskeyttämistä, mustamaalauskampanjoita, pelottelua ja kriminalisointia; pitää valitettavana, että kokoontumis-, ilmaisu- ja yhdistymisvapauksien rajoitukset vaikuttavat usein suhteettomasti tiettyihin ryhmiin tai ajettaviin asioihin;

85. korostaa, että oikeus rauhanomaisiin kokoontumisiin, yhdistymisvapaus ja sananvapaus sekä taiteen ja tutkimuksen vapaus ovat kansainvälisen ja EU:n oikeuden suojaamia perusoikeuksia ja että niillä on olennainen merkitys demokratialle; korostaa, että perusoikeuskirjan 12 artiklassa ja Euroopan ihmissoikeussopimuksen 11 artiklassa taattu yhdistymisvapaus on demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi;

86. paheksuu humanitaaristen työntekijöiden ja aktivistien toiminnan kriminalisointia; kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan, että haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille annettavaa humanitaarista apua ei kriminalisoida; palauttaa mieliin, että EU:n lainsäädäntö on mukautettava EU:n ja kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin, ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita puuttumaan tilanteisiin, joissa tällainen lainsäädännön mukauttaminen on puutteellista;

87. panee huolestuneena merkille, että useissa jäsenvaltioissa, ehdokasmaissa ja mahdollisissa ehdokasmaissa humanitaariset työntekijät ja aktivistit ovat joutuneet suhteettomien toimenpiteiden kohteeksi; tuomitsee jyrkästi nk. ulkomaisia agentteja koskevien lakien käytön, sillä niillä tukahdutetaan eriävät mielipiteet, hyökätään kansalaisyhteiskunnan organisaatioita kohtaan ja rajoitetaan niiden toimintaa ja pyritään lamaannuttamaan kansalaisyhteiskuntaa ja ihmisoikeuksien puolustajia; tuomitsee joissakin jäsenvaltioissa toteutetut rauhanomaisten mielenosoitusten vastaiset suhteettomat toimet, mukaan lukien niiden kieltäminen ennakolta, ylimitoitettu voimankäyttö ja mielenosoittajien pidätykset, sillä tällä on lamaannuttava vaikutus; kehottaa jäsenvaltioita olemaan ryhtymättä suhteettomiin oikeustoimiin rauhanomaisiin mielenosoituksiin osallistuvia vastaan;

88. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että perusoikeudesta rauhanomaiseen kokoontumiseen on mahdollista nauttia, ja pitäytymään sellaisten toimenpiteiden ehdottamisesta tai täytäntöönpanosta, jotka voivat lamaannuttaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia, ja toteaa huolestuneena, että tällaisia pyrkimyksiä on havaittu joissakin jäsenvaltioissa ja että on syytä edistää tervettä keskustelua mistä tahansa yleisesti huolta aiheuttavasta aiheesta; tuomitsee kaikki käytännöt, joilla on lamaannuttava vaikutus rauhanomaisiin mielenosoituksiin, kuten ylimitoitetun voimankäytön, tarkkailun ja oikeudellisen häirinnän;

89. kehottaa komissiota ottamaan käyttöön EU:n nopean toiminnan mekanismin, jolla voidaan tukea uhattuja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja ihmisoikeuksien puolustajia, jotka suojelevat ja edistävät EU:n arvoja; kehottaa komissiota perustamaan kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien eurooppalaisen indeksin, jonka avulla voidaan vuosittain seurata kansalaisyhteiskunnan toiminnan mahdollistavaa ympäristöä; kehottaa lisäksi varmistamaan, että kaikkien EU:n avoimuusrekisterien toimijoiden rahoituksen on oltava avointa;

90. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön komission suosituksen (EU) 2022/758 julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta[52];

Rakenteellinen rasismi ja syrjintä

91. palauttaa mieliin, että EU:n perussopimuksissa ja perusoikeuskirjassa vahvistetaan, että EU:n tehtävä ja velvollisuus on torjua syrjintää ja edistää kaikkien yhdenvertaista kohtelua; pyytää komissiota toimiin EU:n syrjinnän vastaisen kehyksen puutteiden korjaamiseksi ja kehottaa jäsenvaltioita panemaan EU:n syrjinnän vastaisen lainsäädännön täytäntöön kaikilta osin ja asianmukaisesti;

92. suhtautuu myönteisesti komission päätökseen kumota ehdotetun horisontaalisen syrjinnän vastaisen direktiivin peruuttaminen; toistaa pyyntönsä, että direktiiviä koskevaa keskustelua jatketaan neuvostossa viipymättä, ja kehottaa jäsenvaltioita tekemään asiasta sopimuksen;

93. on tietoinen rakenteellisesta rasismista EU:ssa ja tuomitsee sen ja toteaa, että sitä tukevat julkisessa keskustelussa sitkeinä elävät stereotypiat, mikä aiheuttaa vähemmistöjen syrjintää kaikilla elämän osa-alueilla; on erittäin huolestunut yksilöllisistä, rakenteellisista ja institutionaalisista rasismin ja muukalaisvihan muodoista EU:ssa sekä arabeihin[53], mustiin eurooppalaisiin[54], aasialaistaustaisiin[55], juutalaisiin[56], muslimeihin[57] ja romaneihin[58] kohdistuvan syrjinnän lisääntymisestä; kehottaa jäsenvaltioita torjumaan syrjintää kaikilla tasoilla;

94. korostaa, että on puututtava kaikkiin syrjinnän muotoihin lain edessä; ilmaisee huolensa siitä, että joissakin jäsenvaltioissa ei ole edistytty tasa-arvoa ja syrjinnän torjuntaa koskevassa lainsäädännössä ja sen täytäntöönpanossa; pitää valitettavana, että huolimatta voimassa olevasta EU:n lainsäädännöstä, kuten yhdenvertaista kohtelua koskevasta direktiivistä 2000/78/EY[59],

---

52 Komission suositus (EU) 2022/758, annettu 27. huhtikuuta 2022, julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”) (EUVL L 138, 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

53 https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-eu-midis-ii-main-results_en.pdf.

54 https://fra.europa.eu/en/publication/2026/antisemitism-overview.

55 https://fra.europa.eu/en/publication/2024/being-muslim-eu.

56 https://fra.europa.eu/en/publication/2025/roma-survey-2024.

57 .

58 https://fra.europa.eu/en/publication/2025/roma-survey-2024.

59 Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27. marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä

lainsäädäntökehyksessä ja täytäntöönpanossa on edelleen puutteita, minkä vuoksi uhreilla ei ole asianmukaista oikeussuojaa; muistuttaa, että jäsenvaltioiden oikeudellisissa kehyksissä on vahvistettava yhdenmukaisen kohtelun periaate niiden oikeusjärjestelmissä ja varmistettava tosiasiallinen oikeussuojan saatavuus kaikille yksilöille; kehottaa komissiota aloittamaan toimet tilanteissa, joissa näitä periaatteita ei noudateta;

95. korostaa, että EU:n varojen saatavuuden edellytyksenä olisi oltava se, että perusoikeuksia, mukaan lukien syrjimättömyyden periaate, noudatetaan kaikilta osin, ja vaatii varojen avointa korvamerkitsemistä, jotta voidaan taata pitkän aikavälin tuki ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon keskityville kansalaisyhteiskunnan organisaatioille;

96. kehottaa jäsenvaltioita ja erityisesti Unkaria tarkistamaan lakejaan ja toimintapolitiikkojaan, joilla syrjitään hlbtiq+-henkilöitä ja sateenkaariperheitä; kehottaa Unkaria varmistamaan, että kansallisia perustuslaillisia ja lainsäädännöllisiä kehyksiä ei voida käyttää väärin heikentämään EU:n lainsäädännön ensisijaisuutta tai leimaamaan vähemmistöjä käyttäen kansallista identiteettiä tekosyynä; tuomitsee jyrkästi nk. lastensuojelulain soveltamisen jatkamisen Unkarissa, koska se on perusoikeuskirjan 7, 11, 21 ja 24 artiklan vastaista suoraa syrjintää[60]; kehottaa komissiota arvioimaan kiireellisesti Unkarin paikallisen identiteetin suojelua koskevan lain yhteensopivuutta EU:n oikeuden kanssa, erityisesti rotusyrjintädirektiivin ja perusoikeuskirjan kanssa;

97. kehottaa komissiota toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet, mukaan lukien rikkomusmenettelyjen käynnistäminen, jos rikkomuksia havaitaan; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että paikallisessa asumispolitiikassa noudatetaan aina kaikilta osin tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita ja että toimintapolitiikat eivät johda etniseen tai sosioekonomiseen erotteluun;

98. korostaa, että EU:n lainsäädännön ensisijaisuus muodostaa unionin toiminnan ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen kulmakiven kaikissa jäsenvaltioissa ja että kaikki jäsenvaltiot sitoutuvat tähän liittyessään unioniin; kehottaa kaikkia jäsenvaltioita noudattamaan Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen nykyistä oikeuskäytäntöä; kehottaa komissiota seuraamaan tarkasti, miten jäsenvaltiot panevat täytäntöön unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, ja kiinnittämään erityistä huomiota syrjimättömyyttä, sukupuolten tasa-arvoa ja vähemmistöjen oikeuksia koskeviin tuomioihin;

---

puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

60 .

99. kehottaa komissiota esittelemään tuleville vuosille uusia kunnianhimoisia tasa-arvo- ja rasismintorjuntastrategioita, joihin sisältyy myös parlamentin suosituksia, jotta syrjintään voidaan puuttua kattavasti kaikkien syrjintäperusteiden osalta ja kaikilla elämänaloilla; korostaa, että kaikissa nykyisissä ja tulevissa strategioissa, kehyksissä ja toimintasuunnitelmissa on varmistettava kattava ja koordinoitu lähestymistapa , jotta voidaan saavuttaa mahdollisimman suuret synergiat ja varmistaa yhdenmukaisuus niiden täytäntöönpanossa;

100. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita hyväksymään ja panemaan kaikilta osin täytäntöön kansalliset rasisminvastaiset toimintasuunnitelmansa tai strategiansa, ja selkeine tavoitteineen, aikatauluineen ja talousarvioineen; kehottaa komissiota varmistamaan säännölliset seurantamekanismit yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa;

101. korostaa, että kolmansien maiden kansalaisia on kohdeltava EU:ssa syrjimättömästi ; panee merkille, että kolmansien maiden kansalaisilla on oikeus hakea kansainvälistä suojelua kansainvälisen ja EU:n oikeuden nojalla ja että heihin sovelletaan myös palauttamiskiellon periaatetta; kehottaa jäsenvaltioita ylläpitämään perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia ja panemaan täytäntöön lainsäätäjien hyväksymää lainsäädäntöä; korostaa Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden sitovaa luonnetta;

102. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kieltämään rotuprofiloinnin ja muut syrjivät käytännöt, myös rajoilla, osoittamaan huomattavia resursseja osallisuuteen ja oikeuksiin perustuviin aloitteisiin ja ottamaan käyttöön riippumattomat tarkkailu-, vastuuvelvollisuus- ja valitusmekanismit; kehottaa komissiota ottamaan käyttöön sitovia ihmisoikeuksien arviointeja ja tasa-arvoa koskevia vaikutustenarviointeja, jotta voidaan ehkäistä algoritmeihin perustuvaa syrjintää; kehottaa lisäksi komissiota ja jäsenvaltioita etsimään ratkaisuja siihen, että rodullistetut yhteisöt altistuvat suhteettoman paljon saasteille, ympäristön turmeltumiselle ja ilmastoon liittyville riskeille;

103. kehottaa jäsenvaltioita perustamaan kansallisia ihmisoikeusinstituutioita YK:n Pariisin periaatteiden mukaisesti, takaamaan niiden riippumattomuuden ja niiden valmiudet hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja tarjoamaan suojakeinoja poliittista puuttumista vastaan;

104. kehottaa jäsenvaltioita panemaan kaikilta osin täytäntöön direktiivit (EU) 2024/1500[61] ja (EU) 2024/1499[62], joissa vahvistetaan tasa-arvoelimiä koskevat vähimmäisvaatimukset; kehottaa toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä, joilla taataan tasa-arvoelinten riippumattomuus, ja varmistetaan, että ne voivat edistää tasa-arvoa vaikuttavasti; kehottaa tukemaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioita koulutusaloitteiden kehittämisessä ja levittämisessä tasa-arvon edistämiseksi ja varmistettaessa laaja kohderyhmien tavoittaminen ja saavutettavuus;

105. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehokkaisiin toimiin antisemitismiä, muukalaisvihaa, rasismia, naisvihaa, homofobiaa, transfobiaa ja muita ennakkoluulojen, suvaitsemattomuuden, syrjinnän tai viharikosten muotoja vastaan kokonaisvaltaisella tavalla; kehottaa lisäksi jatkamaan toimia sekä EU:n että kansallisilla tasoilla, jotta viharikoksia voidaan seurata ja ehkäistä ja nostaa niistä syytteet ja jotta vähemmistöjä voidaan suojella;

106. panee huolestuneena merkille perusoikeusviraston (FRA) havainnot, jotka osoittavat antisemitismin lisääntyneen merkittävästi kaikkialla unionissa, myös verkossa, julkisilla paikoilla ja paikallisyhteisöissä; painottaa, että monet juutalaiset raportoivat identiteettinsä avoimeen ilmaisuun kohdistuvista esteistä ja heidän turvallisuutensa aiheuttaa edelleen huolta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita vahvistamaan ennaltaehkäisy- ja raportointimekanismeja sekä uhrien tukimekanismeja, panemaan nopeammin täytäntöön EU:n strategian antisemitismin torjumiseksi ja varmistamaan, että EU:n ja kansallisen tason lainsäädäntö pannaan kaikilla tavoin täytäntöön, sekä parantamaan koulutus-, valistus-, ja turvallisuustoimenpiteitä tarpeen mukaan; tuomitsee voimakkaasti antisemitismin nousun kaikkialla EU:ssa;

---

61 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1500, annettu 14. toukokuuta 2024, tasa-arvoelimiä koskevista normeista naisten ja miesten yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin työssä ja ammatissa liittyvissä asioissa sekä direktiivien 2006/54/EY ja 2010/41/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

62 Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1499, annettu 7. toukokuuta 2024, normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY muuttamisesta (EUVL L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

107. on huolissaan siitä, että joidenkin jäsenvaltioiden harjoittama politiikka on johtanut tiettyjen ryhmien syrjintään, mukaan lukien rodun, ihonvärin, etnisen taustan, kielen, uskonnon, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella tapahtuva syrjintä; pitää valitettavana sitä, että tällaisesta politiikasta seuraa syrjiviä oikeudellisia ja lainvalvontakäytäntöjä samoin kuin sitä, että poliittiselta, uskonnolliselta ja muultakin keskustelulta viedään legitimiteetti tai että joissain tapauksissa tällainen keskustelu jopa kriminalisoidaan tai yritetään kriminalisoida; kehottaa jäsenvaltioita pidättäytymään tällaisista käytännöistä tai hyväksymästä toimintapolitiikkoja tai lainsäädäntöä, jotka voisivat johtaa tämänkaltaisiin seuraamuksiin näiden ryhmien kohdalla;

108. tuomitsee ankarasti myös kaiken uskonnollisten yhteisöjen syrjinnän ja niihin kohdistuvan vihamielisyyden, myös islamofobian, sekä kaikki muut syrjinnän ja rasismin muodot kaikkialla EU:ssa, mukaan lukien väkivallanteot, pelottelun, vihapuheen ja vihasymbolien julkisen esilläpidon; kehottaa jäsenvaltioita ja ehdokasmaita varmistamaan, että kaikkien vähemmistöjen jäseniä kohdellaan yhdenvertaisesti lain edessä;

109. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita puuttumaan haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten romanien, syrjintään ja sosiaaliseen syrjäytymiseen ja varmistamaan romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen tehokkaan täytäntöönpanon; pyytää painokkaasti jäsenvaltioita panemaan täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot, jotka koskevat romanien oikeuksia, ja kehottaa komissiota valvomaan niiden täytäntöönpanoa;

110. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ryhtymään toimiin vammaisiin henkilöihin kohdistuvaa syrjintää vastaan ja edistämään heidän kaikkinaista osallisuuttaan ja osallistumistaan yhteiskuntaan; kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita noudattamaan vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean suosituksia, jotta vammaisten henkilöiden syrjintä voidaan lopettaa, ja varmistamaan, että vammaiset henkilöt voivat hyödyntää perusoikeuksiaan yhtäläisesti ja toimia vapaasti kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla[63];

111. tuomitsee kaikenlaisen vammaisiin henkilöihin kohdistuvan väkivallan ja pakottamisen, erityisesti pakkosteriloinnin, joka loukkaa vakavasti ihmisarvoa ja ruumiillista koskemattomuutta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kriminalisoimaan vammaisuuden tai oikeustoimikelpoisuuden perusteella suoritettavan pakkosteriloinnin poikkeuksetta ja maksamaan vahingonkorvauksia sen uhreille; kehottaa laatimaan tasa-arvoa ja intersektionaalisuutta koskevan

63 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2FC%2FEUR%2FCO%2F2-3&Lang=en.

EU:n toimintasuunnitelman; painottaa, että kansalliset viittomakielet on tunnustettava osaksi EU:n kielellistä monimuotoisuutta;

112. kehottaa vahvistamaan EU:n vammaisfoorumia pysyvänä osallistumismekanismina politiikkavuoropuheluun vammaisia henkilöitä edustavien organisaatioiden kanssa; pyytää komissiota ylläpitämään vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta vuosien 2021–2030 EU:n strategiasta avointa seurantakehystä, johon kuuluu vuotuinen julkinen raportointi ja kansalaisyhteiskunnan merkityksellinen osallistuminen; korostaa, että EU:n toimielinten on näytettävä esimerkkiä ja varmistettava esteettömyys, inklusiivinen rekrytointi ja se, että EU:n hallinnossa työskentelevien vammaisten henkilöiden osuus on jatkossa merkittävästi nykyistä suurempi; kannattaa vammaistoimintasuunnitelman täytäntöönpanoa unionin ulkoisessa toiminnassa, jotta voidaan varmistaa, että EU:n kehitysohjelmiin ja humanitaarisiin ohjelmiin sisällytetään kaikilta osin vammaisten henkilöiden oikeudet vammaisyleissopimuksen 32 artiklan mukaisesti;

Sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien suojelu ja ympäristövaikutuksiin puuttuminen

113. kehottaa komissiota varmistamaan, että sosiaalisen osallisuuden edistämiseen ja elintason parantamiseen – mukaan lukien kohtuuhintaisen asumisen, laadukkaan koulutuksen, sosiaaliturvan ja terveydenhuollon saatavuus – osoitettuja EU:n varoja käytetään tehokkaasti ja läpinäkyvästi; on huolissaan viimeaikaisista varojen väärinkäytöstapauksista;

114. kehottaa komissiota vahvistamaan seurantaa, tarkastuksia ja yhteisön suoraa osallistumista, jotta voidaan taata, että jokainen euro saavuttaa aiotun edunsaajan ja auttaa osaltaan parantamaan heikossa asemassa olevien ja syrjäytyneiden ryhmien elinoloja, mukaan lukien etniset vähemmistöt ja henkilöt, joihin vihreä ja digitaalinen siirtymä vaikuttaa kielteisesti; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että Euroopan sosiaalista peruskirjaa ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria noudatetaan; kehottaa komissiota seuraamaan tarkasti niiden täytäntöönpanoa ja ryhtymään toimiin, jos täytäntöönpano on riittämätöntä;

115. on huolestunut siitä, että asumiseen suhtaudutaan hyödykkeenä; kehottaa lisäämään sosiaalisten ja kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta sekä hyväksymään pitkän aikavälin oikeusperustaisia asuntostrategioita, joissa keskitytään myös asunnottomuuden ehkäisemiseen; kehottaa komissiota varmistamaan, että tulevassa EU:n kohtuuhintaista asumista edistävässä toimintasuunnitelmassa asetetaan etusijalle saatavuus, kohtuullinen hinta ja energiatehokkuus, ja kehottaa harkitsemaan erityisen rahaston perustamista;

116. korostaa, että on tärkeä varmistaa oikeussuojan saatavuus, läpinäkyvyys ja osallisuus ympäristöasioissa; pyytää sisällyttämään unionin politiikkoihin toimenpiteitä, joiden tavoitteena on saavuttaa ympäristösuojelun korkea taso ja parantaa ympäristön laatua, kuten perusoikeuskirjan 37 artiklassa on vahvistettu; toistaa vaatimuksensa, että oikeus terveeseen ympäristöön olisi vahvistettava perusoikeuskirjassa; kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita ryhtymään välittömästi toimiin ilmastonmuutoksen torjumiseksi; toistaa kehotuksensa, jotta komissio laajentaisi EPPOn toimeksiantoa kattamaan ympäristörikokset;

117. palauttaa mieliin, että köyhyys loukkaa ihmisarvoa ja heikentää perusoikeuksien täyttä toteutumista perusoikeuskirjassa ja SEUT 9 artiklassa vahvistetun mukaisesti; painottaa, että köyhyyden torjunnan on siksi oltava EU:n ja kaikkien jäsenvaltioiden keskeinen painopistealue; kehottaa sisällyttämään köyhyyden poistamista koskevat tavoitteet asiaankuuluviin EU:n talous-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikkoihin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (kestävän kehityksen tavoite 1) mukaisella valtavirtaistamista koskevalla lähestymistavalla; kehottaa komissiota vahvistamaan köyhyyden poistamisen horisontaaliseksi tavoitteeksi seuraavalla EU:n strategisella kierroksella ja luomaan selkeät hallinto- ja seurantamekanismit;

118. toteaa jälleen, että riittävät tulot ovat ihmisarvoisen elämän edellytys; panee merkille, että jatkotoimena komission ehdotukselle neuvoston suositukseksi riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi EU:n direktiivi riittävästä vähimmäistulosta voisi edistää tavoitetta vähentää köyhyyttä ainakin puolella kaikissa jäsenvaltioissa vuoteen 2030 mennessä;

119. kehottaa komissiota laatimaan Euroopan köyhyydentorjuntastrategian, jonka tavoitteena on poistaa köyhyys vuoteen 2035 mennessä, ja sisällyttämään siihen mitattavissa olevia välitavoitteita; kehottaa komissiota perustamaan EU:n köyhyydentorjuntatyöryhmän, jonka tarkoitus on seurata tulevan EU:n köyhyydentorjuntastrategian täytäntöönpanoa ja koordinointia ja jäljittää moniulotteista köyhyyttä ja eriarvoisuutta jäsenvaltioissa; kehottaa varmistamaan, että köyhyyttä kokevat henkilöt ja heitä edustavat organisaatiot osallistetaan työhön rakenteellisesti;

120. korostaa, että köyhyys risteää sukupuolen, iän, vammaisuuden, etnisen alkuperän, maahanmuuttaja-aseman ja maaseutualueiden tai muuten alueellisesti epäsuotuisan aseman kanssa; kehottaa toteuttamaan kohdennettuja köyhyydentorjuntatoimenpiteitä; korostaa, että intersektionaalisen köyhyyden torjunta edellyttää, että yhdistellään eri toimenpiteitä, mukaan lukien syrjinnänvastainen politiikka, laadukkaat työpaikat, kohtuuhintaiset palvelut ja työllistymistä parantavat toimenpiteet;

121. ottaa huomioon, että köyhyyden koettelemien ihmisten merkityksellinen osallistuminen on olennaisen tärkeää demokraattisen oikeutuksen ja köyhyydentorjuntapolitiikan tehokkuuden takaamiseksi; peräänkuuluttaa pysyviä vuoropuhelurakenteita EU:n ja kansalliselle tasolle kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa käytävään vuoropuheluun, jotta sosiaalista osallisuutta voidaan parantaa;

Vuoden 2025 jälkeisen ajan tarkastelu

122. palauttaa mieliin, että EU:n yhdentymisen peruspilareihin kuului muun muassa ihmisten hyvinvointi, ja katsoo, että EU ei voi jättää huomiotta sosiaalisia oikeuksia ja perusoikeuksia koskevia ulottuvuuksia, joihin se perustuu, vaikka käsillä on geopoliittisia, turvallisuus- ja sosioekonomisia haasteita; pyytää komissiota ottamaan asianmukaisesti huomioon yksilöiden hyvinvoinnin, myös kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien, kaikissa nykyisissä ja tulevissa EU:n toimintapolitiikoissa, ja sisällyttämään elintarvike- ja terveysturvallisuuden sen poliittisen turvallisuuden ohjelmaansa;

°

° °

123. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.